

ROMAN

No 2

SISU:

Oevre Richter-Frich: Kuldne katk.

W. Harb: Ameeriklase kihlvedu.

Hedwig Courths-Mahler: Salakuulaja.

Piroska Reichard: Soov aasta algul.

Euphrosyne Szalay: Põhjamaal.

P. Grünfeldt: Miina Hermannile.

Frédéric Boutet: Waim.

Egon von Kapherr: Karulugu.

Max Pemberton: Linn mere all.

KIRJASTUS-OSAKÜHISUS "ARENG",
TALLINN, 1924. III, AASTAKÄIK.

Rutake kõik

sest on aeg ajaleht „EESTI“ tellida 1924. a. peale.

„Eesti“ on ainukene tõesti demokraatlik poliitiline nädal-
leht, mis tahab võidelda laialiste rahvahulkade elu-
järje parandamiseks.

„Eesti“ on kindlasti riiklisel alusel töötav opositsiooni
häälkandja, mis kõik väärnähtused meie riigi ja
omavalitsuse tegewuses awalikkuse kohtu ette toob ja nende ka-
dumist nõuab, et siis selgetele ja ausatele alustele paremat ühis-
elulist korda luua.

„Eesti“ ei saa toetust üheltki suurnikkude või panga-
herrade ringilt, nagu seda meie suuremad ja wa-
nemad ajalehed saavad, ja ei tarwitse sellepärast ka ühegi kitsa
kildkonna huwisid kaitsta, vaid awaldab ainult seda, mida ta
tõeks peab.

„Eesti“ siht on võidelda laialiste rahvahulkade elujärje
parandamiseks ja meie riikluse ja iseseiswuse
kindlustamiseks.

„Eesti“ toob juhtkirju päewastindmuste üle, selgitab riigi
ja omavalitsuse elusse puutuwaid küsimusi, toob
teateid ja ülewaateid wäljamaa ning kodumaa elust, awaldab reisi-
kirjeldusi, juttusid ning romaane jne.

„Eesti“ kaastööliseks on kulk silmapaistwaid teadlasi, riigi
ja omavalitsuse ning seltskonna tegelasi, kirja-
nikke j. n. e.

„Eesti“ lugejate arw on paari kuu jooksul kahekordseks
tõusnud, mis tõendab, et „EESTI“ rahwa elulisi
nõudeid suudab rahuldada.

„Eesti“ loewad kõik, kes seisawad kindlasti riiklisel ja
rahwuslisel alusel ja kes ei taha, et tema silma-
ring kitsaks jääks, lugedes ainult pangaherrade huwisid kaitsjaid
ajalehti.

Sellepärast tellige kõik „EESTI“ ja soowitage oma tuttawatele.

„EESTI“ tellimise hind ühes postiga aastas — 200 mk.

1/2 a.	—	110	„
3 kuu p.	—	60	„
1 „ „	—	20	„

„EESTI“ tellimise aadress: Tallinn, Kuninga län. nr. 2, tel. 4-99.

Nõudke poowinumbrid, mis hinnata saadetakse.

„EESTI“ talitus.

„Kodu“

tellimiste wastuwõtmine 1924. aasta peale on awatud.

„KODU“ on nelja aasta kestel oma ümber jõudnud koguda sedawõrd suure lugejate ja tellijate ringkonna, et tema ilmumine täiesti kindlustatud ja ta ühtlasi kõige loetawam piltidega ilustatud perekonnaleht Eestis on.

„KODU“ ilmub korralikult kaks korda kuus hulga piltidega päewasündmustest, tegelastest, rahwaelust, uuematest leidustest jne. ning mitmekesise lugemise materjaliga.

„KODU“ tellijad saawad ajakirja talitusest kõiki eestikeelseid raamatuid 10–20% hinnaalandusega, missugune asjaolu iseäranis raamatukogudele peaks tähtis olema. Kui raamatukogu, näit., aastas „Kodu“ kaudu ostab 2500 marga eest uusi raamatuid, siis saab ta nende kõrwal „Kodu“ terve aasta läbi täiesti hinnata.

„KODU“ romaanid on igalpool tuntud ja lugupeetud. 1924. a. esimese numbriga algawad kaks erakorraliselt põnewat romaani, ka tuuakse igas numbris senisest märksa rohkem lehekülgi, nii et romaan enam kuigi pikale ei weni ja ligikaudu kolme kuu jooksul lõpeb.

Hinnata kaasandena

saawad kõik „Kodu“ tellijad suure laua- ja seinakalendri, niisama ka kodumaa kunstnike tööde wärwilised reproduktsioonid,

Tellimise hind:

aastas . . . (24 nrt.) Mk. 500.—
pooles aastas (12 „) „ 250.—
weerand „ (6 „) „ 125.—
Üksik Nr. Mk. 30.—

Tellimisi wõtawad wastu kõik postiasutused linnas ja maal. Posti kaudu tellimine on kõige kindlam ja hõlpsam ning ei lähe lugejale kallim maksma kui otsekohe tellides. Üksikud numbrid müügil raamatukauplustes, lehemüüjatel ja raudtee raamatukappides.

Toimetus ja talitus Tallinnas, Lai t. 38, tel. 18-66.

Ainus puhtkirjanduslik ja tõsiselt rahwalik ajakiri on

„ROMAAN,“

mis Tallinnas juba kolmandat aastat ilmub ja oma juttude hea waliku tagajärjel lugejate hulga poolest Eesti ajakirjadest esimeses reas seisab.

„ROMAAN“ ilmub kaks korda kuus ja awaldab rahvuswahelises walikus ainult häid ja laiale rahwahulgale meeldiwaid romaane, jutustusi, nowelle ja luuletusi, mis ka keele poolest arusaadawad on. 1923. aastal tõi „ROMAAN“ 172 romaani, jutustust, nowelli ja luuletust 51 rahwuse kirjandusest. Nii laialdast sisuwalikut pole olnud ega ole ühelgi teisel ajakirjal Eestis.

„ROMAAN“ awab oma 3. aastakäigu Norra kirjaniku Oevre Richter-Frichi romaaniga „Kuldne katk.“ Englise kirjaniku Max Pembertoni romaaniga „Linn mere all“ ja Saksa kirjaniku W. Harbi romaaniga „Ameeriklase kihlwedu,“ mis kõik puhta sisuga, põnewad ja ilusad on. Korda ootamas on hulk teisi romaane. Igas numbris toome peale järgnewate romaanide weel 4—6 lühikest põnewat juttu, luuletusi, mõistatusi jne., nii et iga juhuslik üksiknumbri ostjagi midagi täielikult kätte saab. Tahame sisu waliku peale ikka suuremat rõhku panna, et suurt poolehoidu, mis meile seni osaks saanud, weel enam kindlustada ja õigustada.

„ROMAAN“i“ väljaandmist jätkab uuesti asutatud kirjastus-osaühisus „ARENG,“ mis oma suurema põhikapitaaliga kindlustab ajakirja korraliku ilmumise.

„ROMAAN“i“ proowinumbrid saadetakse kirjanduse sõpradele aadressi ülesandmisel hinnata kätte.

„ROMAAN“i“ esimene ja teine aastakäik on weel saada. Esimene maksab koju kätte saates 500, teine 750 marka. Niipea kui raha talitusse jõuab, saadetakse soovitud aastakäik postiga koju. Ei ole odawamat raamatut kui „Romaani“ aastakäik.

„ROMAAN“i“ tellimisi 1924. aasta peale wõtawad wastu kõik postkontorid, ilma iga lisamaksuta, „Romaani“ abitalitused, agentuurid ja talitus Tallinnas, Laenu panga majas, Müüriwahe tän. nr. 16, uks B.

„ROMAAN“i“ tellimise hind on 1924. aastal:

ühe aasta peale 750 marka, || weerand a. peale 225 marka.
poole aasta peale 400 marka, || ühe kuu peale 80 marka.

Üksik number maksab 40 marka.

Tellimise aadress: Tallinn „Romaani“ talitus, postkast 199.

KIRJASTUS-OSAÜHISUS „ARENG“ Müüriwahe tän. 16. uks B.
(Laenu panga majas). Tel. 12—53

Romaan

Nr. 2

Ilmuub' faks forda fuus.

1924

III aastakäik.

Kuldne fakk.

Norra kirjaniiku Debre Richter-Frich'i romaan.

2

Preester oli äkki oma walmuliku sume kaotanud. Nagu noor tiiger kargas ta prantslase kallale ja kiskus selle habeme, mis ruttu järele andis, maha. Nähtawale tuli teraw, energiline löug.

"Nuttu," fosistas ta, "enne kui konduktor tuleb. Kisu tal palitu seljast maha."

Minestanult rõõwiti ta mantel ruttu. Noor daam töötas niisuguse jõu ja kiirusega, mis pika harjumise peale tähendas.

Silmapiilkugi kaotamata, wõttis preester poollambunud mehe käte wahela, awas akna, surus wälse teha kergesti wagonist läbi ja lastis wiisata weinireisija, pea all, raudteele kulluda.

Kõik kirklik olef näis Püha Maria kiriku piiskopilt olewat taganenud. Ta wõttis musta mantli seljast ja wiskas aknast wälja, saatis kübara sellele järele, rebis eneselt hallid juuksed peast ja hõdrus märja rätikuga oma näo hooplega puhtaks. Kortsub kadusid. Siis wõttis ta wõõra pika musta habeme, pani selle enese ette, tõmbas herra Dubois mantli selga, surus ta laiaäärtega kübara enesele sügawasti pähe ja istus tema kohale.

See käif sündis kolme minuti jooksul.

"Noh," ütles, endine piiskop Markerile, "mis Te selle kohta ütlete?"

See oli Delma hääl.

"Töötate hästi," wastas keemil külmalt.

Noor neiu naeris. See oli ärasõidust saadil esimene korb, et ta suu awas.

Mõni minut hiljem olid nad Nachenis.

Konduktor tuli koridori mööda — telegramm käes.

"Herra Achille Binet'le," hüüdis ta.

"See olen mina," wastas Delma.

"Balun, mu herra, andke wastuwõtte üle allkiri."

Anarhist kiskus telegrammi lahti ja wõlitas löbusasti.

"Mis on, Jacques." küsis noor neiu hingetult.

"Herra Depine telegrafeerib mulle," wastas noor kurjategija. "Käsi wangi wõtta Jacques Delma, kui ta Jeumonti juures piirist üle tuleb."

"Mis sina teed?"

"Bastan talle midagi."

Ja Jacques Delma rebis oma taskuraamatust lehe ning kirjutas sellele:

"Depine, poliitseipräfektuur, Paris. Mees Nachenis arreteeritud. Dotan järgmist läske hotell Savoy's. Binet"

"Nii," ütles ta wõiduroomsalt. "Nüüd on Pariis me ees lahti"

Ja läks telegrafikontoris.

Noor daam waatas talle järele.

"Kas ta pole suurepärane?" fosistas ta pooleldi enesele.

Marker wahtis tufaselt oma ette.

"Etis ma ütelnud seda ikka?" ümises ta.

"Lollus oli dogmat kurabist ja põrgust kõrwale heita. Sest nüüd hakkab elu kängesti nende järele lehtama."

7.

Natassa.

Radina linnajao kõige kitsamas kohas seisab Sorbonne tänav. See on lühike, wälse tänavajupp, mis just Prantsuse kõrgema walmukultuuri wastas asub. Muidu ei ole suurt

uhkust teha selle kitsa soolikaga, mis Ciny müüride ääres löpab. Tänavaaärt täidab suuremalt osalt rida wäikseid hotellisid, kus õppinud noorsugu asub. Enamasti on need wäljamaalased: Põuna-Ameeriklast, Jaapanist ja Wene-maalt. Prantsuse üliõpilased on juba ammu üle Seine põgenenud ja wälja rännanud Montmartre'i mugawamatesse wõõrastemajadesse, kus indialaste ja teiste hommikumajadele leiab veel nii pealetükkimise ei ole. Ja seal on neil käepärast tarwitada tänavarandtee, mis wihib Cligny bulwarile, mis palju elawam on kui „Boul Miché" untne ja nutuwääriline epigoonide linnaajagu.

Sorbonne-tänavas peitub palju ajalugu pärimist, neil Prantsuse waim kõige tugewamini rappus. Tema wäikeste wõõrasriemajade tubades istusid mõõdunud aastajaja keskel mehed, kes kirjandusloole palju ainet on annud — pikajuukselised nooredmehed kitsastes püksides, iie walmuriklusest ja kodanlaste wihkamisest sõrades. Jah — siin istusid inimesed nagu Teophile Gautier ja tergitasid oma harja; siin pööratas Victor Hugo lauale, siin unistas Henry Murger oma wiimasest kullakeseft, ja siin murdis pead Auguste Comte mõtetega, mis uueaja meesetele pidid teed kättejuhutama.

Nüüd on pikajuukselised romantikud oma lilleliste siidimeziididega kadunud. Mustad kreoolid ja poolindiaanlased rohulageniditludelt kiruvad ja wannuvad kitsastel treppidel, kenad wäikesed jaapanlased jooksivad pimedates koridorides ringi, ja üks wõi teine rikka Floriida-neegri järeltulija näitab ülemistel kordadel oma walgeid hambaid. Palju weitraid olewusi elawad siin karskelt oma tüdrukutega ja lubawad igaühele seda, mis tema oma on.

Ühes tänawa kõige kõrgemas majas, suure keemiasaadusteäri ligidal, asub ülemisel korral wäike laboratoorium, klaaskatus peal. Peremees jutustab, siin olla hiniin üles leitud. Aga isegi see erutaw seletus pole paljud aastate kestel kuulatuse saanud. Laboratoorium on peremehe walulapses saanud — osalt sellepärast, et ta wõimalikult ei arwanud müüki alandada, osalt sellepärast, et eralaboratooriumisid harwa ositakse.

Aga nüüd olid kõik ta mured kadunud. Ühel ilusal päewal hakkasid wanad retordid elama, gaas jufises nõude all, milles peremehe seletuse järele lord hiniin oli oma tuleriikimise saanud.

Kuid sellegipärast — ta ei armaстанud nusi elanikke, kes ta ülemisel korral asusid. Nad olid nii wäikesed inimesed, kes peaaegu ilal wälja ei läinud. Ei rääkinud ka sellegägi. Noor ilus daam, ei tea mis rahwuseft, mureses kõige eest; pesti, korraldas magamistoas, ostis kõik

fiske. Kuid see ei kõlba daamile, kes wäga hästi wõi's olla mõne hertsogi armukene.

Ta oli paar kord ettewaatlikult katset teinud, lord ülemise korra tubadesse pilku heita. Aga suur, kuiwetu wäljamaalane oli ta sealst lihtsalt wälja wahi nud, ja wäike kurat, kes tal kaugas, oli talle trepikojas paar naeratamat manitsust ütelnud, mis otse ähwarduste jarnafed olid.

Noh — seal polnud midagi teha. Ja kuitgi ta uudishimu tarwilikult ei rahuldunud, üüri sat ta ometi täpipealt ette. Ja see oligi peaaft. . .

John Marler aga istus päewad ja ööd oma aparaatide ees. Kõige enam sahet's tunniks heitis ta sohvale pilalt. Ta filmad muutusid ifka torlawamatel's ja ta lõualuud ronisid nääst ifka nähtawamale nagu noore meiskitse sarwenustid. Ta käis ringi nagu unes ja andis käste. Noor neiu oli wästimata, ja Delma oli labo-randi tänamatu ülesande oma peale wõtnud.

Päewad mõõdufid.

Ühel õhtul pani Marler töö kõrwale, langes toolile ja sulgus filmad.

„Kas olete haige?" küsis Delma.

Ta hääles peitus hõkralik kasfitooniline õrnus, mis sinna ei passinud.

Marler ei wästanud.

Siis awas äkki filmad ja waatas ringi, nagu keegi, kes unest ärkanud.

„Kas Te olete?" küsis ta äkitselt noorelt daamilt, kes ta wastas istus.

See punastas.

„Armas Marler," ütles Delma ruttu, „see on ju meie sõbranna Natasha."

„Ah nii," ütles teemik juhmilt. „Mina arwasin, et . . ."

„Mida?"

„et ta minu — ema on."

Kuidas nii?"

„Tema filmis sejsab sama ilme, kui ma seda oma ema filmis nägin. Imestus ja wästimus."

Neiu tõusis üles ja kortsutas kulmud.

„Te eksite," tähendas Delma rahulikult.

„Natasha on meie inimene. Kui Te meie lootused täidate, õhwerdaks ta Teie eest kõik. Tema mures ei leidu tihagi, mis ei kuhjeks anarhismist. Me oleme maha löödnud, aga kuld aitab meid kätte maksta."

„See on õige, herra Marler," sofistkas Natasha, wõttis ta käest kinni ja suudles seda kriglikult. „Ma armaстанan seda kätt, mis mulle kättemaksu wõimaluse kingib. . ."

„Kättemaks," ümises teemik segaselt ja tõmbas käe tagasi. Suudlused näisid teda põletawat.

Delma pani käe neiu olale. Ja neiu nägu jäi rahulikult ning muutus jälle ilusaks.

„See on piff lugu,“ ütles Delma tõsiselt. „Meil lõigil on ju mõni arwe maksta . . . Te teate, kes ma olen?“

„Tunnen Teid,“ vastas Marler. „Teie olite üks raisakullidest. Ralph Burnz lõikas Teil tiibu. Ha, see oli tore lugu. Teie lühendasite teda kae ja jala võrra. Ja nüüd tahate Jostas Saimleri ärawõitjat wististi pea osa lühemaks teha.“

Delma lehitas õlgu.

„Ralph Burnzist ma palju ei küsi,“ ütles ta. „Tema on hea wafar, soltid eeswafar. Aga küsimus on see, millele kallale kipume,“ jatkas ta äkki waljusti. „Kui kallapalawik kogu seltskonna wärtsema paneb, kui tuleriidab põlema hakawad, siis peab üks mees meie leelides surema tollitollilt . . .“

„Kes see mees on?“

„Mina ta nime ei tea. Aga Eppendorfi nägin ma ta nagu ühel ööl aäna taga ja tundsin ühel õhtul Norra mägestikus ta käsi oma kõril . . .“

Marler mõtles lüha aega.

„Hea küll,“ ütles ta wiimaks. „Mina tean, kes see mees on. Teda tunneb Kristianias igauks. Ta nimi on Fjeld, Dr. Jonas Fjeld.“

Delma noogutas pead.

„Kuuled sa „Natasha,“ hüüdis ta. „Mõtse selle nime peale, kui meie aeg tuleb. Mõtse tema peale!“

Noore nelu käed läksid ruskaske ja ta filmad kiirgasid kui jaaguari filmad, kes saaki ootab.

Delma filmitses teda õrnasti.

„Jah,“ ümises ta, „see on Natasha, Jostas Saimleri tütar.“

8.

Rullategija.

Torm hulus Pariisi kohal. See oli üks neist harilikudest sügistormidest, mis wana Seine-linna põhjani põrutasid. Wihm piisutas katuseid, ja kõik wäikesed korstnad laulsid kui orelid pimedal keskööl.

Aga Marler ei hoolinud raskest tormihulunast. See ärritas teda ainult poolpimedas toas seistes, suur retort ees, mis kummalise opaalikarwa wedelikuga täidetud. Ta raputas seda, ja särawad tähed näisid retordi külgedele paiskawat.

„See on Materia prima,“ ümises ta wõidurõõmsalt. „Nüüd näeme, kas ta proowi wälja kannatab. So kraabi palawuse puhul peaks julatis punasets minema.“

Ta süütas gaasi põlema ja liigutas retortit leegi kohal ettewaatlikult edasi ja tagasi, kuna ja seltsilised seda tegu põnewalt jälgisid.

„Mina muudatust ei näe,“ jostitas Delma.

„Kannatage,“ ütles Marler närwilikult, ja tema kondine, piff käsi wablies.

Ja waata, üsna alla retordi põhja hakkasid piffamisi koguma pakjud, weripunased täpid. Nad latenesid nagu tulewad ja minewad pilwed täis sügawat tulesära ja purskatsid üles nagu tuline purskaew.

Marler mõttis retordi tulest ja hoidis oma ees. Wedelik tees nüüd sügawalt sulisedes. See kestis mõne minuti. Siis wärwus wedelik piffamisi purpurpunasets, millel kummaliselt kiirgawad warjundid.

„Bunane tinktuur,“ jostitas Marler. „Sehfeldil oli õigus.“

Siis pööras ta Delma poole.

18. aastajaja keskel elas Wöömimaal mees nimega Sehfeld. Tema tegi kulda keiser Franzile, ja kõik läks hästi ja ilusti, kuni üks natne oma käed asjasse segas. See oli keisrinna Maria Theresia, see wapper meesnaine Habsburi kätseajuga. Ta lastis Sehfeldi kinni wõtta ja tõotas tema kallal kõige peenemate intwiisitsooiantangidega.

Aga Sehfeld waitis. Tema oli waba, itseisew mees, suur adept. Siis andis ta wahtidele altkäemaksu. Nad põgenesid kõik, ja Sehfeld andis oma wabastajatele määratud rikuseid. Ta salabus suri temaga. Ainult üks pudel punast wedelikku leiti ta pürandusest. See oli punane tinktuur, saladuslik jõud, mis teed juhatab tarkade kiwi — *E a p i s p h i l o s o p h o r u m i* — juure. Keegi ei tea, kuidas ta selle tinktuuri teinud. Ja kõige targemad mehed said surma piinapingil, sellepärast, et nad arwasid õige tee leidnud olewat, nagu Raymundus Sullus, Amanbus Willanobus, Bassilius Valentinus ja von Helmont. James Price leidis punase tinktuuri aastal 1782 juhustlikult. Aga kui ta seda teist korda tahtis teha, siis oli ta walmistamisemetoodi unustanud. The Royal Society arwas teda petjaks. Ja Price poos enda meeheitel üles . . . Palju werd ja kirge on punane wedelik maksnud. Ja ta maksab weel enam . . .“

„Teie usute siis, et sellest tinktuurist wõite kulda teha?“ küsis Delma.

Ta oli wäga kahwatu ja ta filmad nägid poolpimedas toas peaaegu rahulised wälja.

„Jah“ vastas Marler kindlasti. „Teatud oletustel muudab see wedelik elawhõbeda wõt tina kollaks. Aga hull on meie otstarbets liig wäike. Kõik oleneb sellest, et metallid ei ole elemendid. Regensburgi targal piiskopil Albertus Magnusel oli õigus. On olemas põhiolluseid, kuid waewalt metallide hulgas. See peab nüüd selguma . . .“

Mul on siin paksude seintega klaas. Ta on pooleldi täidetud naatriumiga. Kui ma nüüd selle tinktuuri sinna klaasi valan, siis sünnib seal tugev käärimine, mis sellega lõpeb, et kõik naatrium ära sulab pudrutaoliselt, piimakarva, homogeeniselt substantsiks, mis väga karedab tugemat walgust. Nii . . .

Marler walas õhufese trehtri abil paar tilka punast tinktuuri klaaskuuli. Näis, nagu oleks tahtnud kuul lõheda. Ta kees ja kääris, nii et waht awanesi wälja tungis. Aga tinktuur kaotas kohe oma punase wärwi, ja paks, pudrune wedelik kees mulli ajades ja wifeldes üles.

"Kui ma nüüd," jatkas keemil peaaegu pühaklikult, "selle kuuli kinnisesse ruumi wiin ja ühtlasi raadiumikiirte alla asetan, siis jaguneb naatrium lergesti . . . Waatame järele!"

Ta pani klaaskuuli õige ettewaatlikult suurde neljanurgelisesse kasti ja pani selle kinni.

"Kümme minutit," ütles ta ja wajus surmawäsinult toolile.

Keegi ei lausunud sõnagi. Dorm hulguks klaaskatuse kohal ja suured wihmätillgad kufusid ühetasa selle peale. Üks tuulepuhang kiskus ühe katusekivi kaasa ja see lõi ühe ruudu kaiti. Aga keegi ei hoolinud sellest. Tuul mängis gaasitulega, aga keegi ei pannud seda tähele. Kõikide filmad olid pöördud wäiksele mustale kastile, mille ümber kahwatu wõswothelk heljus . . .

Siis jäi äkitselt kõik wäikseks. Paistis, nagu oleks üks hiiglaslik mõnest nõõrist tõmmatud ja elemendid luku taha pannud. Wihm läks üle, ja kerge tuuletõmbus hoomas kaitsest aknast sisse.

Ja waata!

Kõrgel nende kohal, mustade pilwefogude wahel, nähti rohekat pragu, ja koohtilisest pimedusest nihkus kuu tähtede wahele.

See oli ainult filmapilk, aga kahwatud inimesed ülewal katusetambri tundsid, kuidas nende süda kofku tõmbus kummaltises hirmus selle hirmu silma ees, mis neid tabas. Nad olid anorgaanilise ilma okultised jõud äratanud ja need kobasid nüüd teed inimliku meele okultsetesse sügawustesse.

Marler oli esimene, kes toibus. Ta tõusis ja äigas üle ohsaefise.

Siis awas ta kasti, wõttis klaaskuuli, läks laua juure ja lõi kuuli wasaraga kaiti.

Natasha ja Delma jooksid juure ja silmitsesid hingetult kilde. Pudrune mass oli kadunud. Aga kildude wahel seisid pähhlasuurune kindel tume tükid.

Marler wõttis selle ja küünistas seda. Siis lastis ta tüki lauale kukkuda.

"Tõsi!" ütles ta. "See on kuld. Minu teooriad on õiged. 1000 tonni keedufoola annab meile sel teel 10 tonni puhast kuldä."

"Mis wäärtus tal on?" küsis Delma hingetult.

"20 Miljoni franki," wastas Marler. "Beame asutama wabriku, teist teed ei ole. Ja stia . . ."

Suur kahwatu mees sulgus filmad ja kahmas lauadärest kinni. Siis lufkus ta nagu raiutud puu pörandale.

Ja Sorbonne-kiriku kell lõi 12.

9.

Maailma ifandab.

"Kuidas on Teiega nüüd lugu, herra Marler?" John Marler waatas wäikses toas ringi. Ta wäsinud filmad otksid toetustäppi, riwatsid ahju, kus puud pragisesid ja punakollakat helki madalasse tuppä heitsid, ning jäid wiimaks peatama kahwatanud naisenäole mis tema kohal kummardas.

"Olin ma haige?" küsis ta.

Ta hääl kõlas karedana, oli talle eneselegi wõõras.

"Uksufime, et meist kaote," ütles Natasha lihsalt. "Kümme tunbi olite oimetu. Arst arwas, et Teil peaaegu põletik on."

"Olen üzna terve," ütles Marler pahaselt. "Mul pole midagi wiga. Olen ainult wäsinud ja nähjane."

Neiu ruttas wälja ja tuli kohe tagasi kama-praega ja pudeli weiniga. Sõnalausumata kahmas Marler kana järele.

"Peaaju põletik — minul? Tõesti, arstid on kõik päris eeslid. Mul on ainus orgaan, mis korras on. Ja see on mu peaaju. Kõik muu on, nagu näete kehalist wigade fogu. Aga muidugi peab minu ülemine kord süüdi olema."

"Teie ei tohi weel niipalju rääkida," ütles Natasha.

Järelmõttlik wäike korts tekkis Marleri kõrgele wõlmitud ohsaefisele.

"Ma armaстан Teie nägu," ütles keemik.

"Mitte, et olete ilus ja nii edasi, waid sellepärast, et mind ilma wihkamata ja põlgamata filmitsete. Seda ei ole mulle ennem juhtunud. Minus on mõte tekkinud, et ennast wõiksin linnuhirmutisena näidata, kui kõik muu peaks luhetuma. Lapsed hakkawad nutma, kui mind näewad. Aga Teie . . ."

"Meie kuulume kofku," ütles neiu ruttu.

Wina ei ole niisugune kut teised naised, kes pole õppinud wihkama. Wina olen oma wihastele sõpradele truu, selle peale olge kindel, Mar-

ker. Selle peale on ka Delma kindel. Oleme mõlemad sündinud wiha warjus, aga seal kosub tänuulikkus kõige paremini."

Marler pani kanakondi läest ja jõi januga punast weini.

"Teie olete tark noor daam," ütles ta. "Waevalt mõisfin enesele paremat õpetajat anarhisti abid-8 soowida. Aga wiha teeb inimesed wanaks. Seft on kahju. Seft Teie olete noor ja armastuse jaoks loobud."

Natasha tõusis üles ja tahtis ägedat wastust anda, aga sel filmapilgul astus Delma tupp. Üllatatumt filmiites ta Marlerit, kes käele toetas ja talle wastu naeratas.

"Tere tulemast surma suust," ütles ta elawalt. "Teie otse särate terwisest. Ja meie kartime, et meist kaote otse kullamaa lähel."

"Leidstn ta üles!"

"Leidstite, Marler. See on kindel. Natasha käis täna Sorbonne laboratooriumis ja lastis kullatüki läbi waadata. "See on haruldane puhaskuld," ütles professor, ja küsis, kust ta leitub. Natasha ütles, et Ustakast."

"Ja mis teeme nüüd?" küsis teemik wäsimult. Ta nägu oli jälle kahwatanud.

"Selle üle olen palju järele mõtelnud," wastas Delma. "Mõ pole nii kerge kui näib. Muidugi ei wõi me enestele mäikest kullawabrikut ehitada ja oma kulda Raphaelile ja Rothschildile ja teistele kullasuurnikkudele Londonis müüa. Aga kullawara määratu suurenemine ärataks warsti kahtlust. Pangad firutaksid kõik oma katsumisjarwed wälja, ja enne kui aimaksime, wõetaks kuld käimast ära. Ja siis istuksime oma leiduse ja tagawarade otsas. . . Ei, see ei lähe. Olen teise tee leidnud, mis meid rikkaks teeb ja turul kõige suuremat segadust wõib sünnitada."

Delma kummardas ja ta hääl muutus lähisewaks sofnaks, kui ta jatkas:

"Siin ligidalt elab üks mees nimega Jean Fabre. Umbes 30 aastat tagasi oli ta nime! Pariisis hea kuulsus ja kõla. Ta oli kujur, aga ta eriala oli basreljeefide valmistamine. Mõned tema teosed on weel praegugi loõfides ja kogudes laialt. Need on kõige ilusamad, mis mõtelba wõib. Aastal 1871 oli Fabre esimene harriloadibel. Ühes mõtluses tappis ta ühe noore sõduri, kes, nagu hiljem selgus, ta kõige noorem wend oli. Fabre oli tundelik inimene, sai sellest hingeboobit ja see hoop tegi, ta wõimetuks. Ta pani töö kõrwale ja hakkas jooma. Jõi ja jõi, ja kümne aasta pärast oli ta walmis mitte ainult kunstiga, waid ka aususega ja ulega eluse. Kaks korba nädalas läks ta ühe tuttawa grawööri juure, kes talle medaalide ja teiste asjade joonistuste eest paarjaba franki luus andis. Fabre tegi kõik, mis temalt taheti.

Ja Pariisis ei leidu inimest, kes oma grawööri peitlit nii osawasti oskaks tarwitada kui see waene joodik. Jean Fabre on minu mees. Ta on mõtlemissewõtme maha jooknud, aga ei ole weel küllalt wihlama õppinud. . . ja kõige pealt, ta oskab kuldraha täpselt järele teha. Teie olete sellega. . . ?"

Marler wiskas käega.

"Mina olen alati leidnud, et waleraha tegemine alatu on," ütles ta.

"Meie ei teegi waleraha," ruttas Delma stendama. "Meie aitame ainult Inglise panku häid minewaid rahastid wälja anda. Mul on nende valmistamise alal pisut asjatundmist ja ma tean, kus üks maalinn leidub, mida wõtme tarwitada. Wististi olete juba kuulnud Willy Sperlingi nime? . . . Mitte? . . . Temal on Guernsey saarel wäike kena walerahawabrik. Kuidagiwiski on ta ühe Inglise wana rahamafina kätte saanud. Tema seadis masina korba ja hakkas messingist kulblükke järele tegema. Sperling wõeti ühel Londoni reisil kinni, ja et tal oli õnnetus olnud paari defektiwiti ära tappa, siis poodi ta ilma pikema jututa üles.

Tema abiline Guernsey saarel sai sellest teade, lastis wabriku õhku ja põgenes. Aga tal polnud julgust rahamafinat häwitada. Ühel õöl pakkis ta selle suurde pütiti ja weeretas selle merde. Nüüd seisab see 12 jalga sügawal ühes Guernsey loopas. Ja mina olen nit ütelda selle pärija. . ."

"Ei saa öieti aru, mis Teie siht on," ümises Marler wäsimult. "Meie ei tarwitse ju nit palju kõweratid teid käia."

Delma naeratas halatsedes.

"Teie olete kahilemata suur mees, John Marler. Aga ka pagana kogemusteta. Teadus tarwitab alati lapsetüdrukuid. . . Ja mina tahan seda Teile olla. . . Kui oma leidusega tahate midagi teha, siis tuleb kuld seltskonda toimetada: Me peame ta nit ütelda pikkamisi täis laadima, kuni ta ühel päewal lõhteb. See ei sünni aga kullakangide läbi. Tegem juurewool ärataks kahtlust. Aga kuldrabad, mis nit raskuse kui ka wäljanägemise poolest Inglise riigipanga omadele sarnased, libisewad üldisesse läbitäitu nagu pikkamisi tappew kihwt. Kihwt, mis kõik majanduslikud funktsioonid nõrgendab ja ärielus hirmsat segadust teeb, kuni ühel päewal asti nit kaugele areneb, et pankade tegewus seisma jääb. Me asutame igal maal omad wähetuskontorid. Kullid pole weel surnud. Aga see-lord ei tule nad, dünamiit noka wahel, waid tulewad kullaga. . . punase, wõltsimata kullaga?"

"Ja siis kõlgume ühel päewal kõik ofjas," ütles Marler kuiwalt.

„Ei,“ hüüdis Delma. „Aga wõllad Toweris ei pea tühjalt seisma. Selle eest kanname meie hooft. Seft siis oleme meie maailma isandad ja waltitsejad!“

10.

Ralph Burnsi kodu.

Kaugel Bondoni kihawast elust, wäljas Kensington-Gardenis seisab üks wäike Gotta stiilis ehitatud villa. Ei ole sel majal ei torni ega tornikest, teatud kompaktne mugawus lasub omanduse kohal, mille aeda tugewad bambushekid piirawad.

See oli ühel fewadepäewal aastal 1917. Üks juur, tugew mees käis aias ringi, labidas pahemas käes ja lähike piibunofu juunurgas.

Mees wedas pahemat jalga pisut järele ja ta parem käsi näis ka olewat korratuseš. Aga mehest seal punasetšwärwitud aia taga ei wõidud mitte ütelda, et ta sant oli. Oli wähe inimesi, kes oleksid julenud Ralph Burnsi wastu mõdgaga minna wõitlema, sehk tal küll ainult üks käsi ja üks jalg tarwitada olid. Kuulus ja kardetud detektiiv ei tarwitandu ki nüüd enam oma jõu üleüllust nagu ennem. Ta oli teenistusest lahkunud ja elas nüüd oma kapitalist õnnelikuga abitaasana kaugel punase liidu wõitlusplatsibelt.

Sellepipäerast oli tal küllalt mõtelba. Rõige pealt oli waja aeda harida ja korras hoida. Ja Burns tegi seda liigutawa hoolega. Ta keeras maa ümber ja wäetas ning kastis seda, nagu ei oleks ta elu-aeg midagi muud teinudki. Seal olid roošid lõigata, seal oli wäike õunapuud, mis mullu kaks suurt õuna kannud ja mida ta nüüd kõitsugu tolbuollustega pidi toltma ja kosutama, ja seal oli teissigi puud, mis hooft tarwitafid.

„Helene,“ hüüdis ta äkki. „Kas külwame peenardele maist wõi kanepit?“

Üks wäike karmas naine ilmus rõdule, tolmurätti käes.

„Kas ei oleks parem tubakaga proowi teha?“ ütles tulija järelmõteldes ja fluitšes Burnsi naeratades.

„Muidugi! Mul läheb juba „golben bewist“ himu ära. Oleks kena, kui tulewal fewadel wõiksin oma tubakat suitsetada. Aga mis teeme maastkatega?“

„Uusun, neid istutame ka,“ ütles naine kindlasti. „Mullusest maastkad olid ju wäga head, eks ole nii?“

„Õtse joowastawad,“ wastas Burns tõsselt. „Weel tiial pole ma nii häid maastkaid saanud.

Milline aroom! Ei wõi siis ka liig palju nõuda, kui pöösaid nii wähe on.“

Proua kummardas rõdu äärele.

„Misjugune laps ja oled, Ralph,“ ütles ta pehmealti. „Kuidas ma sind armastan.“

Burns sirutas talle oma pahema käe wastu. See oli kohmetu liigutus, aga lõpmata õrnus peltus wiifis, kuidas ta proua tumedaib juukseid silitas.

„Sina oled siin nagu hoopis teine inimene, Helene. Lähed iga päewaga ilusamaks. Mäletan weel, mil sind estmest korda Kristiaanta haigemajas nägin. Toolord ei olnud minuft enam palju järel, tead? Minu elu rippus ntidi otšas. Ja kui ma kahetümmenelja tunnise minesufe järele ärkasin, olid sinu filmad esimesed, mis nägin. Ei ole paha ingel olla, mõtlestin ma. Ja ma tänasin armast Jumalat, et ta mulle nii tähtsal paigal oli koha annud. Ja siis tundsin ju käe flitust oma otšassest, ja mõdistin, et ma maapealt weel polnud lahkunud... Aga sinu filmad, Helene, jälgistid mind alati. Kummaline, murdliit hiilguš sãras neis ja ma armastasin neid. Mäletan, et mulle meele tuli üks Tennysoni luuletus, mis ütleb: „The starlike sorrows of immortal eyes.“ Ja kui ma selle olin leidnud, ulnufin, mitte surma, nagu seda kõik olid oodanud, waid ellu... Ja kõik on nagu unenãgu. Unenãgu, mis weregga, wihaga ja kãttemãstuga algas ja pãitšega ning armastufega lõppes. Nüüd on jälle fewade, Helene! Ja ma ei näe sinu filmis enam wãhematti muret ega puudust. Olen õnnelikum inimene maailmas. Sina keerutad tolmulappi ja mina labidat.“

„Kui see aga kestem on,“ sofstas Helene. „Mõnikord ärfan ma õssel täis hirmu ja õudu millegi ees, mis weel oodata on — millegi tumeda, ärãpõõrmatu ees... Ja kuna Jacques Delma ära on põgenenud...“

„See sündis juba enam kui poole aasta eest,“ ütles Burns rahulikult. „Ja weel pole ta ennast näidanud. Mina Delmat ei kardã. Tema on isearãtli mees. Mitte nagu enam jagu teisi anarhiste. Tundsin tema wastu teatud sãm-paãkat. Ta on tiiger, aga tãrli poiss. Olen unidshimulit, kas nad teda kãtte jaawad... Wististi pole ta lugu weel otšas. Seda saab rahwuswaheline kriminaalpolitšei weel tunda. Olen rõõmus, et seft supist pããstin. Midagi teedab jälle walmis. Ja kui ma wãtkest Jacques'i õieti tunnen, siis saab seft werksupp hulga wãrtšibega. Mina arwan, et ta nüüd jälle Pariisšis asub.“

„Kust ja seda tead?“

„Seda ma ainult arwan ja oletan. Ta on juba õhe wãhestest Brantsuse detektiwibest kõr-

waldanud, kes temaga oleks hakkama saanud. See leiti pool aastat tagasi Kölni ja Mächent vahelt raudteeraavist. Redpath jutustas seda mulle. See mees oli Delma tarwis paras, sest Delma on kõige jultunum ja julgem terrorist, keda ial leidub — sestjaadik kui Jaap van Hynsmann San Franzisko tänawatel langes. Sel poissil on weel võimalust maailma ajalugu teha, kuna meie maastikuid nopime, tubakat kaswatame ja lasti süü — —

„Eft!“ ütles Helene ja pani talle käe suule.
„Mit ei tohi ja rääkida . . . Sealt tuleb keegi.“

Üks auto oli tänawat mööda filrestil lähenenud ja peatas väljas. Suur, tugew mees, kel walged juuksed, astus wäija ja waatas oma ümber. Siis astus ta ruttu ja lergesti aeda.

„Olete Teie Ralph Burns?“ küsis ta sügawa, kõlawa häälega ja lergitab aupallikult kübarat.

„Jah,“ wastas Burns. „Millega wõln Teid teenida?“

Wana herra waatas ringi.

„Kas wõin siin esitamata rääkida?“

„Mina elan siin üksi oma naisega. Aga ma lisan juure, et ma enam teenistuses ei ole, kui Teil mõni kriminaalpolitsei asi ees on.“

„Tean. Tulen kui inimene inimese juure. Nõu paluma. On tähtis asi, mis kogu maailma puudutab. Ma ei tea, kas olete wiimasel ajal tähele pannud rahakurfi wanakumist rahaturul, nimelt wiimasel kolmel kuul. On, nagu tõmbaks nägemata käed kusagil nõbrist ja ajades meid hukatusse.“

Wana herra hääle muutus sofinaks.

„Ja nüüd seisame kokkuwarisemise ees, mis seda hirmsam näib tulewat, et meie kindlasti ei tea, kust poolt meid hädaoht ähwardab . . .“

„Teie nimi?“ küsis Burns püüt terawalt.

„Palun wabandust,“ ütles wõõras. „Minu nimi on Teile wististi tuttam. Olen lord Cavendish, Inglise panga direktoriaal-president.“

11.

Saladus.

Lord Cavendish nõjatas suitjetamistoa pehmes nahktoolis mugawalt.

„Teil on siin wäga kena,“ ütles ta.

„Jah,“ wastas Burns. Mit kena ja mugaw, et mind siit ainult suured asjad suudawad wälja meelitada.“

Arualus rahaasjandusetundja noogutas pead.

„See on saladus,“ ümises ta oma ette.

„Meil on millegi wäsu wõidelda, mida ma ei tunne,“ jattas ta äkki. „See on midagi tundmatut, mis meid halvab. Jah, mitte ainult

meid, waid kõige pangategewust. Ütelge mulle, Burns, kas on Teil aimu sellelaadilistest äridest?“

„Ei,“ wastas endine detektiiv awameelselt.

„Kaha on olnud alati minu nõrl külge. Te teate, ma olen wana akadeemik ja mind huwitas enam see, kuhu raha läks, ja mitte, kust ta tuli. Aga rahakappe ja nende lõhkumist ma tunnen. See käib minu ametiga kokku.

Cavendish raputas pead.

„Mitte midagi niisugust. Inimene peaks ka wäga osaw ja kawal olema, kui meie soomustatud wõlwalusesse tahaks tungida. Aga nüüd tahan Teile asjaloo suurtes joontes ära seletada . . . Teie teate, et ajad kindluseta on. Suurem osa pankasid hoiab oma kullatagawara hoolega, et ettenägemata tõugetele wästu panna. Tõhju ütelda, et direktoriaal-kolleegiumil hea tagawara on. See kõik läks kuni märtsi kuuni hästi. Siis hakkasime märtsisid nägema, mis selle peale tähendas, et kõik nit ei olnud, kui ta oleks pidanud olema. Turg ise näis olewat kõige paremas korras. Läbikäik oli suur, tõhju ütelda, imestamisewäärne suur. Oli oodatud rõhuid rahaulustid, ettemaaillike algatust, aga paistis, nagu ei oleks äriilm kõrget diskontot märganudki. Rahaline baromeeter nättas tormi, aga turul walitses sellegipärast ilus ilm. Rahwal näis tõesti palju raha olewat. Sündisid määratud transaktioonid, mida ainult kõige parematel aegadel nähtud. Meie panga katse, turgu reguleerida, luhutus täitsa. Wõiksin Teile suure hulga näitust tuua, aga kuna Te ise ütlete, et sellest midagi ei tea . . .“

„Ja mis arwate Teile selle pankade ja rahwa wahelise lahkimineku põhjusteks?“ ütles Burns plüüt kärstitult.

„Kui ma Teile selle küsimuse wõiksin wastata, oleks mõistatus lahendatud. Meil oli iga päew läbikäikimisi waraametiga. Palju arwamisi awaldati. Oletasime võimalust, et Ameerikas wõi Aafrikas on leitud suured teemandi wõi kullademed, aga järeleuurimused näitawad, et see wõimatu oli. Rogusime kõige hoolikamalt andmeid Ameerika, Argentiina ja Wenemaa nlsusaagi kohta. Aga see ei wõi turu peale mingisugust mõju awalbada. Ja siis jäime teguri ette seisma, et raha läbikäik wäljaspool pankasid suur on. Muudugi kasutasime ka tähtsamate adwokaatide abi. Aga isegi meie partmad rahwamajanduslased on peaga wästu seda müsteeriumi jooksnud.

Kuni ma mõni aeg tagasi noore rahwamajanduse professoriga, Dr. Hatfieldiga, kokku sain. Tema ütles mulle midagi, millest ma nüüd kinni hoiatan.

„Sümptomid, mis Teile ette toote,“ ütles ta, „tõendawad, et suur pangatehja mõne-

jugust haigust põeb. Ta on mõib olla kihwtitatus, aga kihwtituse tundemärke on raske leida . . ."

"Mis Te sellega arvate?" küüsin temalt.

"See on ainult kihwt," vastas tema, "meie jõud on nähtavale tunna tema iseäralist nõrkus-awalbust, mida kirjeldate. Ja see on mõdras kulb . . ."

Seda ütles dr. Hatfield. Mõõndan, et esialgul selle diagnoosi üle olasid kehitasin. Aga siis jäi see mõte mu peaaugse. Ma lasin kõige pealt ette võtta järeluurimisi kullahangete asjus. Seda oli seda fergeme teha, et suurem osa toorest kulda ainult kolme kuni nelja Inglise firma kätest läbi läib. Need muudavad kullatolmu ehk kullaterad, mille peensus tihti väga mitmeselgeline on, ühewäärtuslikuks metalliks. Olen nende firmadega rääkinud — A. Rothschildiga, Johnsoniga, Matthey ja Ro-ga ja H. L. Raphaeliga, aga nad seletavad kõik, et kullajuurerewool täitsa normaalne olla. Siis tulime mõtte peale, et mõnesugune walerahawabrik suurel kujul selle ebanormaalse seisukorra on sünnitanud. Lasime seda asja põhjalikult järele uurida, kuid ei leidnud midagi. Sperlingi asjast saadit ei ole neid katseid, niipalju kui tean, forratud."

"Ma usun, Teie hindate minu osawust üleliiga," ütles Burns talle wahela. Muudugi toimetasin ma Sperlingi wõllasje. Aga Sperling oli anarhist, ja sellena wõtsin ma ta Sohos kinni. Waleraha tegemise asjandusest ei ole mul aimugi . . ."

"Nannatust, herra Burns, ma pole veel lõpetanud. See on nimelt asi, mis Teie alla kuulub. Kuulge edasi. Kui me parajasti olime oma kullatagawara üle waatamas, leidime midagi, mis meid lõige suurema imestusega täitis ja otsekõhe allatas.

"Eh! me küll, üstikud juhused wälja arwatus, kulda ei anna, leidime et kulla juurewool alaliskelt ja järjekindlalt kaswamas on. Paistis, nagu oleks turul kulda ülearu. Me andsime paberiraha wälja, aga saime enamasti kulda tagasi."

"See on ometi asi, mis pantadele kurtmiskels põhjust ei anna," ütles Burns naeratades. Cavendish waatas ettewaatlikult ringi.

"Tean, et Teie mõin usaldada," ütles ta tasa. "Msi on nii, et kõik see kulb meid hirmutab. Meid uputatakse warsti kullaga üle — terwe jõgi kulda weereb meile laela. Esiotsa terwitamine seda rõõmuga. Aga nüüd täidab ta meid hirmuga ja lasseb paha aimata . . . On, nagu tahaks meid meie oma riskus lämmatada. Kas saate aru?"

"Ei?"

Walgejuukseline wana herra wõttis taskurätiku ja kuivalas sellega otsa eesti higi.

"Teie mõistate, kui Teie jutustan," jatkas ta, "et me täna seda kullatagawara üle waadates, mis aastal 1916 wälja andsime, leidime, et meil seda kulda terwelt üks kolmandik enam oli kui seda wälja andsime ja walmistasime."

Burns waatles oma külaliski imestades.

"Need on siis ometi walerahad."

"Ei ja jah. Me et leidnud nende seast ainsatki, mis teistest oleks lahku läinud. Ja ometi peab neid miljonisi olema, mis teised läeb on walmistanud. Dr. Hatfieldil oli õigus: me oleme kihwtitatus . . . kihwtitatus kullast. Aga kuidas . . ."

"Jah, kuidas? . . ."

Lord Cavendish tõusis pikkamisi üles.

"Seda peategi meile selgitada aitama, mr. Burns, sest kulb lämmatab meid kõiki ära."

12.

Rahaline rahutus.

Burns wõttis ainsasti üstifilmi wälja. Päike paistis rohkesti aiale ja estmesed rohulõrred kerkisid mullast. Ta nägi oma abikaasat ühe wäikse mandlipuu kõrwal põlwitawat.

Siis pööris ta rahutult suure mehe poole, kel wäga raasiline nägu.

"Ega pangad ju ometi otsekõheselt lahju pole saanud?" küüsis ta. "Kulb on ju kulb."

Cavendish tippis kindra otsaga ähe tolmuttera oma kübaralt.

"Weel mitte," vastas ta karkistult. "Aga aru tegemisepäew tuleb. Teie peate ometi aru saama, et kulb, mis nüüd meie juures woolab, meie oma ei ole. Ta täidab meie soomustatud keldrid ja ajab nad lõhki, kui tund kätte jõuab. . ."

"Missugune tund?"

"See tund, mil kulb oma wäärtuse kaotab. Tund, mil meie kullakangidel keldrites enam palju suuremat wäärtust ei ole kui seal wäljas aias sõnnikuühunnitutel . . . Kas Te siis aru ei saa, et olemas on mingi masin, mis kulbraha maailma loobib. Et kusagil mõnt geenius praegu kulbraha wabritseerib, nagu Teie proua praegu wäljas pudingit walmistab . . . Kui Teie, Burns selle masina ja mehe ühe aasta jooksul üles leiate, siis saate omale Hampshire'is lossi ja Inglise pangas ilusa konto."

"On Teil mingiluguseid andmeid?"

"Ei mingisugust."

(Järgneb).

Ameeriklase kihlvedu.

Saksa kirjaniku W. Harb'i jutustus.

2

Bangadirektor astus oma tütre juure. „Rahjuts on tõsi, mis inimesed konsul Fredebaumi ü'e räägivad. Olen järele pärimud“.

Hilzburg ehmatas. „Kas on asi tõesti nii halb?“

„Wäga halb. Ma ei tahtnud sellest rääkida, kuni Susanne sin wiibis. Ma kardän —“

„Ometi mitte konkurs?“

Bangadirektor nikutas pead. „Wõib olla — ei wõi teada —“

„Waene Susanne! Muidugi peame meie aitama, papa.“

„Muidugi. Sa saad aru, nende feltskondlik seis —“

„Kõle!“

„Niipalju kui tean, on konsuli proual isiklik warandus, mis wõlausfujatest puutumata jääb —“

„Näed, isa, kõik asi elus ei ole mitte täitsa halb. Susanne ei pruugi sugugi nii wäga karta. Tahan talle ütelda —“

„Mida?“

„Et wäike Ruyter teda armastab. Teda peab Susanne enesele wõitma. Ta on aga nii oskamatu, nii —“

„Ilma et Ruyter teaks, mis oodata on? Kas wõib selles peitmis-mängus õnne leida?“

„Kuidas ka Gina ei räägi, papa! Ta on praegu niisuguses seisutornas — ja mina nimetan seda enesekaitseks. Kas peab ta rahulikult vaatama, kui kofilane ära läheb?“

„Hilbe, oled tark tüdruk, aga sul puudub palju. Sul puudub tahtitunne, mis südames. Sa näed praktilisi sihte ja ei wõi ab'nduud nende saawutamiseks!“

„Oh, papa — kui palju kõnestsid oled sa mulle süba pidanud. Olen kord nii, kui ol-n, ja ideaalide ilmas, kus nii palju tõfkeid, mis suuremalt jaolt ettekujutus sünnitab, ei mõista ma elada. Ütle kord ise, mis tuleks wälja, kui meie alati ära ütleks, alati suuremeelsed ja järeleandlikud oleksime. Siis oleksime ainult rumalad!“

Randelhart raputas pead. „Süda ja südametunnistus on tähtsad asjad —“

„Mis oleks siis sellest olnud, kui Susanne Ruyteri õigel ajal oleks kinni püüdnud? Del-daks kõige enam, et ta küllalt tark oli ennast õnnetu eest hoidma. Talle jääb ju siiski midagi, sest ta ei ole ju ilma kaafawarata. Kuigi Susanne Ruyter'ile nii palju kaasa ei too, kui

see armab — tal on enesel küllalt — selle-pärast saab ta aga armata ja ilusa naise!“

Bangadirektor lõpetas waielused, sest et teadis, et nende lõpp jääb alguse juure tagasi wiis. Ta jättis tütre üfifi ja läks oma töö-tuppa.

Hilzburg läis peegli juure ja seadis juuk-seid. Bildiga, mis peegel talle näitas, oli ta täiesti rahul, naeratas ja kiigutas ennast puu-sadest.

„Jubus, raba! Kas ei o'nud temal kõik, mis elu ilusaks ja armsaks tegi? Kas ei olnud see tema õnne kindel alus? Kas ei wõinud ta sellega saada, mis igatses?“

Õhitult kui nälineitfi ootas ta õhtul autot, millega ameeriklane teda teatri wiima pidi.

* * *

Jureliku tundega riinus sarnus Norbert v. Halling uulitsatel. Ülesande suurust, mis ta enese pääle wõtnud, ei mõisnud ta weel õieti, sest mõilemiseks ei olnud tal weel aega olnud. Enesearmastusest ülesärritatud, tahtis ta ennast mehena näidata sellele töömasinale, sellele pakupeaga dollarimehele.

Mõttesse wajunud, kõndis ta läbi laiade uulitsate, ü'e suurte plattide, mille peal weel wähe inimest liikus, ja nii läks ta aegamööda uhkeist linnajagudest wälja, milles ta elama oli harjunud.

Tume tunne ütles talle, et ta kui tööõfija peab sinna minema, kus uulitsad ja majad kitsad, kus kõrgete, inetute müüride taga haam-rid kõliseswad ja auruwiled kostawad, kus ter-wed mitted kiwifüsi medeleb, kus elawad inimesed, kes paleh'gis leiba teeniwad.

Norbert istus, läed taskus, pingile, mis seisis waewasel promenaadil waewase puu all, ja mõtles. „Et ma tödd teha wõin, see ei ole küsimus,“ ütles ta iseendale; „minu keh-alise jõu juures ei kahelnud ameeriklane ka mitte. Kaskem on tödd leida.“

Tal tuli meele, et olemas oliwad sotsial-sed probleemid, mis tööliste kihile suure wäär-tusega ja mis teda senini hnwitanud ei olnud. Oli ta ju mõnigi kord lugenud artiklid palga-olude üle, tööpakkumiste ja ostumiste üle, kuid see ei olnud talle italgil tähtis olnud. Nüüd aga tõusiwad kõik need küsimused tema ette ja ta sai aru: kui sa mitte tödd et tee, ei saa sa süüa, ja kui sa ei jöö, siis sured sa nälga.

Esiteks ei teinud see talle hirmu. Et ta seda mängu ainult kahelja päewa pruutis mängida, see mõte tegi talle nalja. Kahelja päewa ilma pennita! Ta leeras oma taskud pahempidi, et tõenduda, kas tõesti nendes raha ei ole. Mitte üht penni! Haberirahaga täis topitud rahatast, kullaga täidetud rahakott olivad mõlemad klubi teenri juures hoiul. Nii siis oli waja raha teenida.

Kuidas seda teha?

Oli waja oma jõudu tööks pakkuda, waja mõned tunnid teistele inimestele tööd teha ja selle eest siis palka vastu wõtta — üks ehk kaks marka, kindlasti naerumääriline summa. Selle raha eest oli waja kusagil restoraanis süüa ja kusagil kõwas wõodis magada. Teisel hommikul hakkas siis elu ringmäng jälle peale selleks ainult, et korisemat kõhtu täita ja õhiseks kohta muretseda, kuhu wäsiind pea maha panna.

Miks ei peats ta sellega walmis saama — ainult kahelja päewa?

Külmawärin jooksis tal üle keha, kui mõtles, et olemas on miljonid inimesi, kes aasta aasta järele elawad sama elu. Kui ilus oli troost, et tal võimalus kahelja päewa pärast oma hiilgawasse ellu tagasi pöörata. Ta mängis ju ainult kommetit — Jumalale tänu!

Õialgul ei tunnud ta nalga. Veel ei nõudnud ta kõht nut toitu. Aga see ei saa kaua kestma, sellepärast on waja juba nüüd tööd otsida

„Saan juba leidma, mis mul waja,“ mõtles ta kindlas lootuses.

Mulitsad olivad elawaks muutunud. Tööliised, kontoriametnikud, poeneid, igat seltsi teenijad ruttasiwad oma kohtadele.

„Kõigil neil inimestel on töö ja teenistus. Ka mul saab kindlasti koht leiduma.“

Egidal seiswa politseiniku poole pöörates küsis ta, kus töötada töölised tööd leida wõiwad. Politseinik mõttis teda pikudega peast jalguni ja seletas talle pikalt latalt teed, kuhu minna.

Norbert jõudis linnajalku, kus ta ilalgi ennem käinud ei olnud. Kui ta juhatud maja ette jõudis, seisis selle ees juba hulk inimesi, esimesed olivad õnnelikud oma hea koha üle ja pressisid endid ufje poole, mis korridori lõpul oli. Nad wotasiwad kuni üks awaneb.

„See on just kui teatris,“ mõtles Halling, „kui Caruso laulab ehk mõni teine kuulsus.“

Kas pidi ta tema siia wõtama jääma?

Kui ta ligemale astus, lõi ta ninasse halb õhk nii, et ta ennast ruttu ära pööras.

„Miksal jõuawad siis wiimased ette?“ küsis ta oma naabrit, kelle kuub kaiti ja jalatõud wiltsas seisukorras olivad.

„Kell katsteijt ehk kell üks,“ oli wastus.

Seda kuuldes läks Norbert minema, wõtmata oli tal nende mustade inimeste kessel kuni lõunani seista. Ta pidi teistiti õnne katsuma.

Kõik need siin, see suur lambakari, ei opanud muud midagi, kui oma kätega tööd teha — nad olivad ju ta wist kõige wiltsamad kohaotsijate seas. Norbert v. Halling wõis aga rohkem pakkuda. Ta mõistis täielikult Prantsuse keelt ja oma teadmiste poolt oli ta läbi ja läbi haritud mees. Iga tööpalkuja wõis õnnelik olla sarnast tööjõudu enese omaks nimetada, ja kahetjusega lahkus ta nädala hiljem temast. Hingelift, oma teadmistega sobimat tööd oli waja leida. Kell oli kahelja, kui ta ühte toredasse kauplusesse astus.

„Kas ma wõiks herra peremehega rääkida?“
„Peremees ei ole veel siin. Mis Teie soowite?“

„Ma — otsin tööd. Ma mõistan —“

„Kahju. — Meil ei ole mitte üht waba kohta.“

Sellega saadeti ta wälja.

Ta katsus oma õnne teises, kolmandas kohas, ta oli kontorites, ametiafutustes, raamatukauplustes, moodiärides ja paljudes teistes kohtades, wastus oli igal pool üks, kord lahke, kord wiisakujeta.

„On Teil tunnistused?“ küsiti talt kord.

Norbert pidi eitamalt wastama. Tal ei olnud ju muud, kui hea tahtmine kahelja päewa ausalt ja korralikult tööd teha.

Siis raputati pead ja kehitati õlgu.

Oli lõunaaeg. Tema läik jäi tagajärjetuks. Minuke lootuse järe, et ta kusagil tarwilik oleks, oli kustunud.

Ta kõht korises. Omas elus ei olnud tal sarnast tundmist olnud. Ta teadis wäga hästi tunnet, kui inimene ületingiselt sõnunud on, ei teadnud aga, mis tähendas tühja kõhtu kannatada.

Wigistas hambad kokku ja tõmbas wöö koomale. Nii kergelt ei sure keegi nalga.

Juhus wiis ta jälle pingile, kus hommiku wara istunud oli. Inimesed ruttasiwad temast mööda, ühed naerdes ja juttu ajades, teised kurjalt ja wailides, raskuste all hingelbades, jõupingutusest wäsinult. Kolmandad jälle muretult, elawa ja rõõmsa pilguga. Keegi ei pannud teda tähele.

Korraga sai talle midagi selgeks: ta oli elu tundma õppinud, nagu see tõesti oli, kall ja halastamata. Ja, kui raha on, mida jootarrahadeks wäljastutatud käte wahel puistatakse, siis paenduwad kõik seljab, kõik näob naeratawad, kõik on hea ja muretu. Kell aga seda ei ole, seda tõugatakse ja lüfatatakse,

see peab alandlik olema, ei tohi kaebada. Mis pidi ta ise täna hommikul kannatama. Ta oli seda enese peale ainult tühlemeo pärast võtnud, mida ta võita tahtis, ja saab sellepärast veel ebasti kannatama.

Tõepoolest ei olnud ta waene, kohata tööline, kes majast majasse jooksis ja tööd kerjas, vaid oli ja jäi rikkaks Norbert v. Halling'its, selleks, kes võis, kui ainult tahtis, minna paalefarnasesse klubimajasse, kus praegu teised peened herrad koos viibisivad.

Kui hirmus oli tööta olek, kui valus kõigi nende inimeste saatus, kes pakkusivad oma jõudu nälja palga eest, ja ei leidnud siiski tööd ja rinnale langenud peaga nendest mööda hillisid, kes olivad õnnelikumad olnud kui nemad ja endid toita võisid. Norbert unustas oma nälja. Ta ruttas sadama, kus nõudis töö paljude käsi.

Seal seisid laem, mis süsi laadis. Mööda kitsast, kiikuvat lauda, mis laema kalbaga ühendas, sammusivad mehed lõkottidega olal.

Ta astus ülewaataja juure ja pakkus oma tööjõudu. Mees vaatas talle otsa ja raputas pead. "Teie ei ole küllalt tugew, niisuguseid mehi ei või meie tarvitada".

"Kasjuge siiski. Olen tugewam kui arwate".

Norberti teha oli tõesti spordi tegemise läbi tugew ja jõuline. Ta ei kahelnud, et ei suudaks niisugust kotti laemale wita.

Mõne minuti pärast seisis ta tema reas. Nagu näha, oli siin töölistest tõesti puudus. Ta täitis oma kott süteqa ja tõstis ta õlgadele, enne oli ta aga oma kuue maha ajanud. Ta puhast pesu tuli nähtawale.

"Bagan wõtaks!" ütles ta järele sammum mees, "niisugune tore färf sellel seljas! — Oled wist küll mõni läbikukkunud aabelimees!"

Norbert tasks palehigis oma kotti. Kas kuse all pidi ta peaaegu maha langema. Disastel seiswad suured higitilgad ja terve teha kuumas kui soojas wannis.

Weerand tunni järele oli ta nii must kui teisedki. Et töö edenes, rõõmuistas teda.

Kui õhtu kätte jõudis, oli Norbert'il üks mark ja wiiskümmend penni teenitud. Määrdinud raha loeti määrdinud sõrmedega tema veel mustemasse kätte. Imelik rahutunne waldas teda. Ta peses ennast hoolega, kauem kui teised, kelle nahk puhtaks ei tahtnudki minna, tõmbas kuue selga ja läks minema.

Tal oli raha. Ta võis süüa.

Norbert ei olnud ialgi mõelnud, et ta omas elus ühte nii inetusse ja musta sõõjimaajasse juhtub. Aga ta ei otnud paremat, astus esimesesse, kus ta kõisuguste inimeste

wahel, kelle kisa ja söimamine teda äritas, oma õhtusööki sõi. Jialgi ei olnud ta ka wõimaliks pidanud, et nii odawasti süüa sai. Sõõti, mis ta enne ei oleks puutunud, sõi ta nüüd ahnelt, ja see maitses talle paremini kui austrid ja kõige peenem pasteet. Ta sõi kuni taldref tühjaks sai ja ka leirwast midagi järele ei jäänud.

Õmaja jaoks jäi talle ainult wõlgi raha. Ta oleks weelgi süüa otnud, aga ei julenud. Wõib olla läks lorda õhtul weel midagi teenida — kuid selle reale ei wõinud kindel olla.

Ta hulkus mööda uulitaid ja mõttes, kus õmaja leida.

Jõudis õö. Laternad lõiwad põlema. Kui tööline oma päewa lõpetanud, algab uhkete ja peenikeste inimeste elu.

Doperimaja ette sõitsivad automobillid ja tõllad. Silmade peale tõmmatud kaabuga seisis Norbert siiskäigu kõrwal ja waatas talle nii tuntud liikumist pealt.

Wäesed inimesed sõeluswad ümber tõldade, et mõne juhusega aitamiselt raha teenida.

Ei, ennast nii kaugele alandada Norbert ei suutnud, et tõllaukt lahti kiskuda, firmi eht rätikutud wastu wõtta ja selle eest alandlikult mõne niikiraha tasku pista, mis tore herra talle wistas.

"Ah!" hüüdis ta korraga.

Autost, mis praegu ette sõitis, astus oma täies pikkuses mr. King. Ta ulatas wiisakalt daamile käe wäljaaitamise juures.

See daam oli Hilde Kandelhart. Moodfajas mantlis, toreba pitsisalliga ja läikivate kalliskiwidega, mis ta kandis, nägi ta nii ilus wälja, et kõikide ümberseiswate inimeste silmad ta peale kui nõutult seisma jäiwad.

King astus ta eest hoolitsedes neuu kõrwale ja see naeris lahkesti talle otsa waabates. Nii kadusiwad nad lala ukse taha, ilma et tähele oleks pannud wahtiwat rahwast.

Halling tundis kadedust. Korraga selgitas üks mõte talle seda imelikku seisukorda, milles oli.

Sellepärast siis!

See häbemata ameeriklane oli teda mõistnud kõrwalbada Ah, ja ta ise oli ennast petta lastnud. Kas ei annud talle Ruyter küllalt selgelt mõista, mis hädaohtu tal Hilde suhtes ameeriklase poolt karta oli. Ja — tema oli iga wõimaluse naerdes tagasi kütanud. Kas ei ergutanud ta ameeriklast weel isegi oma kõnedelega.

Kui häbemata. Wangistatud ise enese süü pärast. Mis maks Kingile see kaotatud kihmedu? "Kuid oota — nii kangel ei ole meie weel mitte!" ütles Halling waljusti.

"Oodake ainult, auline mister, Teie saate veel imeštama!"

Ta läks tööliliste linnajaku tagasi, ja teel rahustas ta ennast ikka rohkem ja rohkem.

Sellel hõl magas ta raskelt ja unetult, nagu ta ammu juba maganud ei olnud.

Ta oli raskelt päewatööst väsinud. Kus kohal ta õõ mööda saatis, misjugune ta woodi oli, sellest ei rääkinud ta ilalgi.

Särgmine päew tõi uued mured ja uued pettumused. Reispäewa ajal tundis ta suuremat nälg, kui eelmisel päewal, niisuur, et ta mõistma hakkas, et nälgjas kurjategijaks on saamas. Restoraanidest, liha leiwa, ja maius- asjade kauplustest mööda minnes tundis ta, kuidas tal suu wett jookkis.

"Teen korraks õige lõpu!" urises ta, kui jälle ükskord "kahetseme wäga" -ga wäljalaa- detud oli. Ta oli ühe ehituse juures kiwisid kanda tahtnud, oli aga selles täiesti wilumata, nii, et ta warsti sõimuga minema saadeti.

Sõekottisid kandma ei mõetud teda ka mitte — sest et ta ainult pool jõudu, wõrreldes teistega, paikuda wõis.

"Teen lõpu!" korbas ta. Poole tuuni pärast wõis ta juba King'i juures olla ja teatada, et lihlweo kaotanud.

Poole tee peal keeras ta tagasi, wihaselt enese ette pomisesedes: "Ei, saan ennast sundima! Ta ei tohi wõidurõõmu tunda!"

Koha ostmise algas uuesti.

Ta oli eeslinna juhtunud, kus maja maja kõrwal seisis. Tema filmade ette tõuswad hirmuäratavad waejuse pilbid, ta nägi lasti, kellel järelwaatus pruudis, nägi hullaläinud inimest, kes uulitsal ja õuedel ümber wedes- stwad. Ükskõrgemad kofistsewad hääled ja koerad uulitsatel kiskustwad kontide pärast.

Siin ei olnud tööd leida. Kõik, kes siin elastwad, olwad isegi röömsad, kui neil tööd oli.

Norbert tegi enese juures imelikku leiduse. Waesusega kokkupuutumine ei äratanud temas enam wastikuse tunnet, waid suurt sügawat kaastundmist.

Nüüd oli ta juba kaks päewa õnnetu õnne- tute keskel, need kaks päewa muutiswad täiesti ta otluse. Ta oli ühe õpekurjuse läbi teinud, millest rohkem oli õppinud kui kõige parema rahwamajanduse professori loengutest.

Maailm näis talle põrguna!

Sajadtuhanded wõitlised, kannatastwad sel- les ilmas ainult ühe õnne kire, ühe röömu unenäo eest. Rikkad ei küsinud waekest rah- wast, nad istustwad kaetud laudades, uppust- wad külluses, kuna waejed otgastwad ja ohla- stwad. Nad oliwad jõnnud, mis läks nendele waejus korda. Ka tema ise, Norbert v. Halling,

oli üks nendest, kes röömust röömule lendas, iga oma tahtmist täitis ja tihti ei teadnud, kuhu oma raha panna.

Üks waene naine jookkis temast mööda rin- nalapsiga kätel, kes räbalate sisse mähitud oli. Selle näo lootusetu ilme lõikas Norbertile südame, ta oleks heameelega talle oma raha- koti annud, kui tal see oleks olnud!

Juimfoo häda tungis talle südame ja wa- lutas ta hinges.

Siin wõis ka palju süüdi, enese hooletuse läbi tekinud waejust, halbtust ja kõlwatust olla. Aga siiski: kas oliwad need murest murtud inimesed suure kultuuri tulemus?

Sel filmapilgul suri temas tegewusetus ja midagi uut, tundmata, veel segastes joontes, weel mitte walmis, kaswas ta hinges: uus eluwaade. Mehaaniliselt läks ta edasi, kuhu ta ei teadnud. Wahete wahel tuifus ta, pidi seisatama, et puhata. Ta tundis terwes kehaz nõrkust, arusaamata wäsimust. Oli tundmus, nagu peats ta maha heitma ja magama.

Korraga kiskus ta filmad pärani.

Ta filmas lihsat maja, mida ümbritses aed, milles suured puud ja palju lilli. Uta taga seisis imeilus neu walges kleidis, kelle kaks suurt sinist filma kaastundlikult talle otja waatastwad.

"Olete haige?" küsis pehme, ilus hääl.

Norbert kogus oma waimse jõu. "Õnne- tööd ja ei leidnud seda mitte," ütles ta liht- salt.

Neiu amas raudwärawa ja lastis teda sisseastuda. "Meie wõikime Teile tööd anda, sest meie aednik on ära läinud. Kui Teie aus ja korralik olete — " Norbert tundis, kuidas ta jõud kadus. Digades istus ta maja trepile.

"Ja!" kuulis ta neidu hüüdwat ja nägi, kuidas üks walge habemega herra tema poole ruttas.

Siis tundis ta, kuidas keegi ta otga puu- dutas ja küsis: "Teil on nälg?"

Norbert jaatas. Ta ei suutnud rääkida.

"Kätthe, mine jookse ja too, mis aga kätte leiad. Kõige pealt peame seda waeft inimest kosutama." Mõte, et süta saab, tegi Nor- bert'i elawaks. Ta nägi, kuidas neiu minema jookkis ja warsti tagasi pööras. Talle anti tulist suppi, mis ta isuga sõi. Talle anti weel teine ja kolmas talbreku täis sooja sööki.

Siin oli kaastundmus ja abi otgel ajal tulnud. Tal oli, nagu kuuleks ta King'i häält: "kolmandal päewal surete nälg."

Ta jõud pööras tagasi. Neiu seisis kau- gemal ja waatas oma siniste filmadega talle otja.

Norberti nooruse jõud mõttis wilmse wästmusetunde. Wanaherra andis talle labida kätte ja näitas, kuidas peenraid teha. Ta ei olnud Norbertilt ei paberit, ei tunnistust nõudnud, ta luges wist nooremehe filmist, et tal film ime-lise juhtumisega tegemist on.

Halling kaemas, istutas, kastis, köitis ja oli selle üle südamest rõõmus. Salaja jälgis ta majatütre sihawat kaju, kes lillekimpu köitis ja seal juures tasakesti laulis.

Jdüll — peale hirmsa läbielamise. Enne tundmus waldas teda.

Siig wara pidi ta oma töö lõpetama.

Wana herra, kelle kõrwal neiu sammus, tuli tema juure. „Teie olete hoolega tööd teinud. Peaaegu ei tahtnud seda Teist uskuda. Kuidas on Teie nimi?“

„Norbert.“

„Siin on Teie pall tänaseks. Minge töök, kus Teile süta antakse. Kui homme jälle tulete, olen rõõmus. Head tööpõudu leida on haruldane asi.“

Hallingile oli see uus tarkus. Ta oli, kui hull tööd õstunud, ja nüüd veidi talle, et head tööpõudu haruldane asi leida on.

Ta ei murdnud aga kaua selle üle pead. Õnnelik meeoleolu, mis ta südant täitnud oli, ei jätnud igapäewsetele mõtetele ruumi.

Kas et woolanud neiu sinisilmist ta hinge tasane, ja õnnelikus tegew rahu? —

Teisel hommikul oli ta aegasti kohal. Wana, heasüdamlike näoga herra oli jälle seal, põliste puude wari ümbritses neid ja kõik oli kui muinasjutus. Kas ei olnud tema mitte nõidutud kuningapoeg, kes kahelkats päewaks waeleks aednikupoisiks muutunud oli, ja ilus neiu, kes läbi põõsaste ja lillede jooksis, kuningatütar?

„On näha, et olete korralik inimene, Norbert.“ Tema leiwatja seisis tema kõrwal ja waatas talle terawalt näkku.

Halling andis wastuse, aga kui ta ka ometi ta eluloo järele päris, wastas ta kõrwale põlgelbes.

Halling oli aadressiraamatust oma heategija kohta selgitust saanud, ja teadis, et ta nimi polguülem von Romberg, ja ta elab Nta tänaw nr. 6.

„Käthe von Romberg,“ ütles Halling alati tase, kui juhtus walges keldis neidu nägema. Kellel suureb sinised silmad. Ta mõtles ühti ta peale, kui Romberg'i aias tööd tegi. Szapäew nägi ta teda mitu korda, enne lõunat, õhtupoolikul ja mõnikord rääkis ta isegi temaga paar sõna.

Sõnad olid need sõnad, nad ise jäiwad kui naelutatud Norberti südame.

Ja Hilde Kandelhart?

D, ei, selle plasts ei jõudnud wälke, magus polguülemale tütar weel mõtta; ta ei suutnud oma wanemat mõistiejat äraajada. Halling tundis suureks rõõmiks, et Hilde ilalgi dietti ta südames ei olnud elanud.

Kahetsa päewa oli mõõdas. Mias ei olnud enam midagi teha. Nüüd pidi Halling polguülemale teatama, et ta enam tööle ei tule, aga et ta siiski warsti neid waatama tuleb. Warsti, õige warsti.

Polguülem jõudis temast ette. „Noormees,“ ütles ta wiimafel õhtul, „tulewikus ei ole mul Teile enam tööd.“

Norbert tegi jaatama kumarduse. Ta unustas, et lihtne aednikupois oli ja mitte parketi peal ei liikunud. Polguülemale puurima pilgu all läts ta punaseks.

„Teie olete,“ rääkis wanaherra edast, „enast hästi ülewalpidanud, hoolsalt tööd teinud ja jätate enesest kõige parema mulje. Tahan Teie tulewiku eest hoolt kanda, kui seda wajate.“

„Teie olete väga lahke —“

„Wõib olla, on Teil iseäralist abi waja. — Minule mõite kõik rahwiikult usaldada.“

Jälle teraw puurim pill wana sõjamehe filmist.

„Kuidas mõtleb seda herra polguülem?“ küsis Halling. „Ah mis, müristas wanaherra, mind Teie juba ei peta. Si ole Teie kellegi aednik, ega tööline. Olen Teid tähele pannud. Teie ei tunnud ju kõige lihtsamatti tööd. Pärit olete Teie heast perekonnast, olete hea kaswatusel saanud. Rannate saapaid, mida ainult parematest kauplustest osta saab. Teie kaded ollwad walged ja õrnad kui sinia tulite, oli näha, et ilalgi nendega labidat tõstnud ei olnud.“

„Herra polguülem on õigesti näinud,“ ütles Norbert. „Mit siis. Teie ei ole see, kelleks ennast teete. Sellepärast küsin weel kord, kas Teid aidata mõiksin, et jälle jalule saaksite. Rääkige kõik südame pealt ära.“

„Estalgul mõiks Teile ainult teatada, herra von Romberg, et iseäraline oluford mind aednikupoisiks tegi. Peale selle, kui Teie kõhe ära tundsite, et mu pall kujukil teisel kohal kui sin, paneb mind imestama, et mind enese juurde jätsite. Oleksin wõinud ju kardetaw pois olla.“

„Noormees,“ ütles herra Romberg, „tunnistan üles, et mulle ise sarnasew mõtted tuliwad. Inimene ei wõi kunagi küllalt ettemaailik olla. Mu tütar aga palus Teie eest. Tal on nii pehme süda. Teda peate ka tänama, et mina

Teilst mittemillegi üle aru ei pärinud. Pärast sain isegi aru, et Teil paha mõtteid ei ole. Müüd aga üksin viimast korda: mis võiksin Teile heaks teha? Rätthe palus mind Teid aidata. Olete vististi paremaid päevi näinud ehk olete üllkoolistki käinud?"

"Mõistan Teile lahkuse väärtust, herra poigulem," ütles Norbert, "aga —"

"Kuidas soovite."

"Polguilem läks pahaselt minema."

Oma muinasaeda jumalaga jättes, lahkus Norbert, kindlas tahtmises warsti omas õiges seitsuses tagasi tulla.

Uts töld sõitis mööda. Selle sees istusivad pangadirektor Kandelhart ja tema tütar Hilde, kelle kõrval mr. Kingi kivistand nägu nähtawale tuli.

Nad ei näinud Norberti — harilik töölise, tolmustes riides, teda ei olnud nende jaoks ilmas olemas.

"Wiis miljoni dollari!" mõtles Norbert neile järele waadates. "See raha on ilusa Hilde mõitnud. Minu warandus oli kaaludes kergem! Mulle ei tee see aga walu. Tuhat naela maksaab mr. King mulle wälja, kui ausalt teenitub raha, mille jaoks mul ka juba teada on, kuhu seda panen."

Ta mõttis kodus, kus teda imestades trener wastu mõttis, wanni, pani ennaft hästi riide ja jättis mure oma wäljanägemise eest hoolsa habemeajaja hooldeks. Pealeselle läks ta klubisse.

Mr. King sõi just kanapraadi, jõi sinna juurde Rheinweini. Kui Norbert v. Halling sisse astus, naeratas ta ja tõusis püsti.

Nad raputasid üksteisel käsi.

"Olen kihweo mõitnud," ütles Norbert.

"Well", wastas ameeriklane, tõmbas oma rahatasku ja andis teatud summa noormehele.

"Jean!" hüüdis ta siis, "seadke wiiesõzgiline õhline walmis. Kuidas käsi käib, v. Halling? Kuidas meeolelu?"

"Olen rõõmus ja terve, mr. King. Mul ei läinud sugugi nii halvasti, kui mõtleksite, olen palju läbielanud, waga palju, seesmiselt ja wäliselt."

"Seda peate jutustama," nõudis King ja istus. Pool tõsselt, pool naljakalt kirjeldas Norbert oma juhtumisi. Minult sinisilmist seal wäljas ei rääkinud ta sõnagi.

King tegi peaga jaatawa liigutuse. "Teie olete mõitnud."

"Kuid siiski olivad Teie arwamised õiged. Noormehele meie ringkonnast oleks tõesti rahata mõimata elada. Mul oli õnne. Leibsin kaastundlikke inimesi, kes mu oskamata töö eest raha maksid ja ka süüa andsidwad."

"See on rõõmustaw. Võib ette tulla." Halling oli istet mõitnud ja käega laual webelema ajalehe peale näidates, ütles ta: "Oleks tänulik, kui Teile mind lähidalt selle üle, mis minu äraoleku ajal juhtus, informeeriks. Olen tahetja päewal, kui tühjal saarel elanud."

"Ameerikas —"

"D ei, mr. King poliitika ja kurssid ei huwita mind. Mis mul selles suhtes puudub, siis täiendan selles ennaft ise. Ma mõtlen mõnda juhtumist seltskonnas. Näituseks, kas ei ole keegi ennaft kihlanud?"

"No," wastas King. "Ma ei tea midagi."

"Mis on siis uudist?"

"Konsul Fredebaumil lähwad asjad halvasti."

"Kuidas elawad Kandelhartid?"

"Hästi. See on suurepärane perekond. Preilit Kandelhart on Teile peale pahane, herra v. Halling."

"Mis päraft?"

"Seda ütleb ta Teile ise, kui sinna lähete."

"Ta ootab siis mind?"

"Seda ma ei tea. Oleks aga imelik, kui Teile sinna mitte ei lähelks, Teile tahate teda ju enesete naiselks!"

"Naiselks — mina? ma ei mõtlegi selle peale."

"Tõesti?"

"Teate mis, ma tuln arwamisele, et Teile ise preilit Kandelharti kosida tahate!"

"Mina?" King tegi imestanud näo.

"Ja Teile! Teile tegite preilliga autosõitust, wõltsite teda teatri ja olite igapäewane wõdras nende majas. Sellest wõib paljugi järeldada."

King naeris waljusti. See oli esimene kord, kui Halling teda niisugusena nägi.

"Ütlen Teile, mis ma preilit kosida ei wõi. Sellepärast, et juba kaetskümmend neli aastat naisemees olen ja et mul kaiks poega ja kolm tütarit. Ameerika seaduse järele ei ole lubatud — usun ka mitte Salja seaduse järele — et —"

"Etis olete Teile ju täiesti kardetaw inime!"

"Kuidas?"

"Sellepärast, et sellest wõltsite."

"Keegi ei ole minult küsinud, kas mul naine on ehk mitte."

(Särgneb).

Galafuulaja.

Sakja kirjaniit Hedwig Courths-Mahler.

See oli suure Napoleoni ajal. Renasse Thü- ringi Schönburgi lossikesele, mis isa surmast saadil noore krahvlinna Maria Schönburgi oma, old sõjamehed asetatud.

Külas taludes asusid sõdurid, lossis aga peamees, kaks noort leitnanti ja mõned alam- ohvitserid ühes ohvitseride teenijatega.

Sõjameestele oli käst antud Schönburis järgnemat marsiläsku oodata. See oli piisut aega enne suurt rahvasõjalahingut Leipzigi juu- res. Kõik sõjameesõud olid selle suure otsus- tawa mõtluse jaoks sinnä ligidale koondatud.

Nüüd oodati juba mitu päewa asjade kaju- nemist. Sõdurid puhkasid ja ootasid aga, mil jälle lahingusse saaksid minna.

Ja neil päevil oli ka kahe noore inimese saatuse otsustatud. Krahvlinna Maria oli südame kinkinud peamees Wolf von Trassensfeldile, kes noort lossipreilit koha oli südamest armastama hakanud. Ja sõjast ning raskest ajast hooli- mata kihlasid noored inimesed endid, teades, et neid enam ükstei muu vägi ei suudaks lahutada, kui ainult surm. Maria märises peatse lahku- mise peale mõteldes, kuid ilmutas ometi harul- dast julgust, nagu seda sel puhul naiste poolt tihti nähti.

Wolf Trassensfeld ootas oma ülemalt, kes ühtlasi ta onu oli, marsiläsku. Ja armastajad kaotasid iga filmapilku õnnelikult kooswi- bimiseks.

* * *

Butestiku kõrgete wanade puude wahelt otks selge hommikupäike teed lossi alumise korra tuppale, mille suurel aknal särasid. Seft päike ju on uudishimulik, nagu kõik teisedki naisolemused. Kirjutuslaua ees istus üks suur kena mees, kel mustad juuksed.

Tema parem käsi katsus kirja kirjutada. See ei läinud libedasti, seft et pahem käsi teda selle juures ei saanud aidata. Sel pahemal käel oli teine ülesanne. Ta pidi waikselt kirjutus- laua ühel nurgal seisma ja ei tohlinud liikuda. Seft selle peal magas tore walgejuukseline nais- pea, kuna ta teha kõrge toega tammetoolil puhkas.

Päike imestas; nii armast pilti ei olnud ta weel näinud, ja niiskus weel piisut kaugemale, et paremini mõiks näha. Uudishimulikkult waat- tas ta tõselt mehenähtu, mis sügawas, õrnas meeleliigutuses magajale lähenes.

Natukesel aja pärast awanes toa tagasetnas seiser üks tasakesi ja tuppale astus puhkas, kena toatüdruk. Tasakesi tuli ta toa lestepaika ja katsus oma juuresolekut kirjutuslaua juures istujale teatavaks teha, ilma et magaja oleks ärganud. Wiimaks hüüdis ta sofistades:

"Herra von Trassensfeld!"

Nüüd waatas istuja naeratades üles.

"Mis on, Betty?" küsis ta sofistades.

Keiu tuli talle weel lähemale ja filmitse- oma magawat perenaist naeratades. Käsi suu ees hoides sofistatas ta:

"Leitnant v. Köchern soowib herra peame- hega rääkida. Olla tulnud ordonants."

Peamehe terawjooneline, ilmerikas nägu tuf- sataks. Ta aimas, et nüüd lahkumine tuleb, lahkumine Schönburist ja sellest magusast, kulb- walgest imest, mis ta ees uinus ja ta südame sel raske ajal kindlusega oli täitnud. Ja taht- matult tufsatas ta ta pahem käsi, kust iga tunne oli kadunud magusa wangistuse tagajärjel.

Kuidwalfjas naispea tundis seda tufsatust, ja ajas enda ruttu püsti.

Kaks sügawsinist suurt filma waatasid uni- selt ringi ja punane suuke awanes arglikult haijutamiseks.

Naeratades waatasid peamees ja toatüdruk ilusale naisenäole.

"Wälja maganud, Maria." nolliis peamees selle näol õnneläige säras.

Maria oigas.

"Oh mu Zumal — kui kõrgel juba päike on. Wolf — kui kaua ma dieti magasin? Kajahu kallist ajast!"

Peamees suudles ta kätt õrnasti.

"Oli see siis ime, Marta? Keha nõuab ka oma õigust!"

"Do, miks sa mind ei äratanud? Kas sa siis ei tea, et mulle iga filmapilt kallis on, mil sijn ligidal wõin wiibida. Sellepärast ei lä- nudki ma magama. Seft sina kartsid ju, et see wiimane õõ oli, mil sina Schönburis wiibid."

Wolf filitas ta pead.

"Sa ei tohi oma jõudu kurnata, kallim — ja me olime ju ka ühes koos, kui magasid. Nüüd minge, Betty, leitnant Köchern tulgu tuppale."

Toatüdruk lahkus knisju tehes, ja niipea kui üks tema taga kinni läks, kiskus peamees oma pruubi kirgliku südamlikkusega oma rinnale ja suudles ta punast suud.

Preili surus enda tema vastu ja wõttis ta käest kinni:

"Armas, kui magufasti uinustin ma sinu käel. Kas ta sulle walu ei tee?"

Peamees raputas naeratades pead ja suudles ta juukseid.

"Mitte sugugi; oli nii ilus waadata, kuidas ja minu kõrwal istusid."

Nelu sirutas ja waatas talle kelmikalt otsa.

"Aga minu selg jäi kangeks ja walutab pahast istumiseft."

"Waata nüüd, ja oleksid pidanud woodisje minema."

Preili raputas pead:

"Ei, ei, kes teab, kui ruttu ja minuft pead lahutama, kui marsikäst tuleb!"

Wolf waatas talle tõsiselt filma.

"Ujun, et ta juba siin ongi, minu Mia!"

Neiu ehmatas.

"Wolf!" hüüdis ta ja kahwatas.

"Zulgust, Maria! Sojamehepruut ei tohi wärtseda."

Maria pani käed framplikult kofku, et wäri-
nat oma kehast waigistada. Ja ei nüüd leit-
nant Röcheri tuppasse astus, siis läks ta akna
juure ja wahtis kurwalt wälja.

Peamees von Trassensfeld oli noore leit-
nandi poole pöörnud:

"Mis on?"

"Tuli ordonnants, herra peamees. Mees on
pildanud waenlase eelwahtide wahelt läbi pugema
ja on haawatud. Minult suure waewaga on ta
wangistuse eest pääsenud. Aga ta nõuab herra
peamees von Trassensfeldi enese jutule saada!"

"Siis tooge ta ruttu tuppasse."

Leitnant kumardas üles ja krahwinna
Maria ees ja lahkus toast. Maria oli näo jälle
tuppasse pöörnud, aga akna juure jäänud.

Ja nüüd astus ordonnants tuppasse, suur, laia-
õlaline, tugewa kehaehitusega mees. Aga ta
nägu oli kohutawalt kahwatu ja suure waewaga
juutis ta ennast jalul hoida. Sellegipärast kat-
sus ta sirgelt seisata.

Peamees onu Trassensfeld ruttas talle ülla-
tawale hüüdesega vastu.

"Joosep — sina oled see?" hüüdis ta pool
rõõmsalt, pool kohkunult, temas ära tundes
oma onu krahwi Harrachi teenijat.

"Räst, herra peamees!" surus see suust.

Joosep Kürschner oli juba lapseft saadik
krahwi Harrachi mõisas elanud ja siis palunud,
et ta krahwi teenijana ühes krahwiga mõiks
jõtta minna. Wolf Trassensfeld tundis teda
juba lapsepõlwest saadik.

Murelikult pakkus ta temale istet.

"Sa oled haawatud, Joosep?"

See wiskas käega, nagu ütelda tahtes:
"Mis sellest!"

Maria ligines kaastundlikult ja wäljas weini
klaasi, seda haawatule pakkudes.

"Kohutage ennast enne pisut!"

Joosep waatas talle iseäralikul pilgul filma
ja jõi.

Siis ütles Wolf:

"See on minu pruut, Joosep, krahwinna
Maria Schönburg."

Haawatu nägu kahwatas weel enam ja ta
filmad puurisid noore krahwinna filmadesse. Ja
ligutusega, mis paistis osawujeta, aga ometi
meelega tehtud, lükkas ta klaasi tagasi, nii et
klaasi pörandale kukkus ja punane wein wabale
woolaks.

Bruutpaar ei pannud seda eraldi tähele,
arwates seda juhuseks. Wolf Trassensfeld kum-
ardas haawatu kohale.

"Nüüd teata ruttu oma ülesanne, Joosep,
et puhkama ja arsti rawitussele saad"

Joosep wõttis rinnatastust paberi.

"Marsikäst!" hüüdis peamees ja waatas
Maria peale.

See wärises ja kahwas tooli järele.

Joosep nikutas pead. Siis ütles ta häädeltult:

"Ja nüüd on mul herra peamehele weel üle
anda üks wiimne terwituse ja üks ülesanne minu
armulijelt herralt, krahwi Heinrich Harrachilt,
herra peamehe onult."

Krahwinna Maria tuskatas, nagu oleks teda
löödnud. Ta kahwatas ja ta filmad suurdusid,
nagu oleksid nad näinud midagi kohutawat ja
hirmat.

Peamees ei märganud seda, sest et tal selg
preili poole oli, aga haawatu nägi seda ja ta fil-
mad puurisid kahwatusse naisendaosse.

Siis ütles ta nähtawalt ärewuse ja waewaga:

"Minu armuline herra krahwi on Dennewitz
lahingus langenud; ta suri minu käte wahel."

Wolf pani käed filmadele ja oigas. Maria
seisis naga halwatuft ja wahtis ifka kohkudes haa-
watule näkku. Lahmatult tõstis ta käed üles
nagu tummas, südantõhestawas palmes, aga
kare sõdur pööras ta poolt kõrwal, nagu kar-
tes tema wõluwust. Ifka enam kahwatades
ajaks ta enda weel ford sirgeteks ja ütles kähisewalt:

"Minu herra saadab herra peamehele —
oma wiimse terwituse — ja — ja — wiimse
— suusõnalte teate, mis — mis pean ära
andma. See on — see on —"

Kuid weel enne, kui lõpetada jaksas, langes
ta minestusse.

Wolf Trassensfeld ehmus oma walusast mõt-
lemiseft. Maria kobas nagu pime waewaga
haawatu juure. Selle mehe poolt kartis ta kogu
oma eluõnne häwitamist, ja ometi tõmbas teda

puhtnimilik kaastundmus seda meest aitama. Ta teadis, et kui see mees jälle filmad awas, teda tabama pidi häwitaw walguldõst. Sest ta aimas juba, mis krahw Harrach'i teade sisaldas. Krahw Harrach oli ainus mees, kelle käes saladus seisis, mis Maria Schönburgi wõis häwitada. Maria ei olnud aimdust, et see mees Wolffi onu oli, muidu ei oleks tal julgust olnud ennast Wolffiga kihlata.

Wolf pööras tema poole.

„Maria, ole tema juures, aita teda, ma saadan Betty ja mõne teise, kes ta woodisse kannawad. Leitnant Köchern on arsti wististi juba kutsunud. Mind kutsus nüüd teenistus. Kanna selle haige eest hoolt, nagu hoolitseksid minu enese eest. Niipea kui wabaks saan, tulen tagasi.“

Ta kaelustas ja suudles neitut. Muusik'i sõna ei tulnud neiu kähwatanud huultelt, aga ta filmad wahtisid Wolffi waluga otja. See mõistis seda walesti.

„Ole rahulik, Maria! Sa näed, ta mina pean rahulik olema. Ma armastasin oma onu, ta oli mulle teiseks isaks. Aga ma ei wõi minutiski anduda walule. Ja et ma sinust pean lahkuma, — — ja tead, kui walus see mul on,“ ütles ta sumbutatult.

„Miksal pead sa lahkuma?“ tuli neiu suust suure waewaga.

„Weel täna õhtul — niipea kui pimedaks läheb. Me peame waenlase eelwahtide wahelt läbi tungima.“

„Weel kord suudles ta neitut ja tormas siis wälja.“

Silmapiilgu oli Maria minestanuga üffi. Duid raputas teda. Selle mehe käes seisis ta eluõnn, ja kui ta ärkas, siis purustas ta selle.

Metstikus piinas krimpusus ta nägu.

„Kui ta sureks!“

See mõte sõhwas ta peast läbi. Aga kohe selle järele ehmatas ta tseenese ees.

„Gäbi, Maria,“ ütles ta enesele ja kummasdas minestanu kohale.

„Nüüd ilmufid kaks sõdurit Betty seltsis haawatu eest hoolitsema.“

Maria ajas enda firgeks ja andis käsu, et haawatu ühte kõrwaltuppa kantaks.

Seal ajetati ta tasafest woodisse. Waherajal oli arst tulnud. Nuttu wabastati Joosep tema osawal juhatusel riitest. Arst waatas ta hoolega läbi. Ja raputas pead.

„Karu loomus! Et see mees selle haawaga weel hia jõudis, on otse ime!“

Nii ütles ta krahwinna Mariale.

See seletas, et haawatut tahab rawitseda. Arst lubas seda ja andis talle näpunäiteid. Minna haawale tuli jääsidemeid panna ja arstirohu

jättis ta ka. Muidu polnud eflotsa midagi teha; sest haaw oli seesmine ja haawatu jooksis werd täis, kui imet ei sündinud.

Kui arst lahkus, istus Maria üffi haawatu juures, kes rögitsedes hingas. Ka Betty oli ta wälja saatnud.

Tätelik walikus walitses toas. Istawalt uuen-das Maria sidemeid, aga selle wahel mõlkufid ta mõtted tagasi minewikku.

Tema isa oli enesele ühe prantslase naiseks wõtnud, kes sai Mariale emaks. Wanemate abielu oli olnud väga õnnetu. Nad ei olnud koftu sündinud ja mõlemapoolne wäljaarenenud rahwustunne oli neile neil rahututel aegadel ikka jälle waenutee jüütajaks saanud. Wiimaks läksid nad lahku. Ja krahwinna Hortense wõttis tütre kaasa.

Aga Maria armastas oma isa enam. Ta tundis enda sakslase olewat ja ei saanud ema kuumawereliseft, kirglikeft loomust aru.

Siis elas ta aastate laupa, ikka isa järele igatsedes, ema seltsis Rheini ääres. Ema majas käis palju wõbraid, aga mõnestki asjast, mis ta nägi ja kuulis, ei saanud ta aru. Kui ta seitsmeteistkümnne aastaseks sai, tuli ühel õhtulema jaalist külaliste juurest ärewalt tema tuppa, andis talle wärisewail käiel ühe kirja ja nõudis, et ta selle kirja wiiks ühele herrale, kes wahetewahel ema majas käis ja kes Mariale alati wastumeelt oli.

Mariat oli see haruldane ülesanne wõrrastanud ja ta ei olnud seda käsku oma täita wõtnud, teades, et see herra poisimees oli ja üsna üffi kufagil kangel majas elas. Aga ema käis talle käskiwalt peale. Nii noor ja fogenusteta kui ta oli, märkas Maria ometi, et sel kirjal väga tähtis sfsu pidi olema. Ema kirglike mõju all andis ta ometi pärast pikka wõitlust järele. Ema määsis ta ise pikasse mantlisse, ta pea ümber weel paksu, musta loori kinnitades, ja lastis ta tagawarawast wälja.

Wärisedes oli Maria läbi külma, pimedada õhtu sammunud ja palawalt igatses ta süda isa järele. Ema jäi talle iga päewaga wõrramafks ja mõnikord tundis ta tema wastu enam õudu kui lapselikkufu armastust.

Wärisedes ja kartes oli ta oma ülesande täide saatnud ja kirja õudsele mehele ära annud. Siis oli ta lennul ta majast põgenennud. Tänewal tungis siis äkki, pimedast wälja karates, üks mees ta juure ja rebis tal ühe ropfuga loori peast, nii et ta nägu nähtawale tuli. Kohe selle järele kadus mees jälle pimedusse. Sirmu pärast pool minestanud, ruttas Maria koju.

Ema ootas teda läikiwail filmil, ja kui kuulis, et ülesanne täpselt täidetud, hakkasid ta filmad wõidufalt särama. Kohe selle järele

läks ta rõõmsasti saali tagasi, kus elavalt juttu vestes külaliste tsestele puges.

Maria sel ööl ei maganud. Ta mõitles iseenesega. Ta tahtis tagasi minna isa juure, kes rahulikult elas Thuring's omas loosis. Oma juure ei tahtnud ta kauemaks jääda, sest tal oli, nagu oleksid ema maja müürid ta puruks pigistanud.

Ja järgmisel hommikul, võttes südame rinda, läks ta emale seda ütlema.

Kuid warasest hommikutunnist hoolimata oli emal juba küllalt ne. Neiu jäi kõrwaltuppa ukse eesriide taha kõheldas seisma ja waatas läbi riidepraod, kes ema juures oles. Ja siis nägi ta seal krahw Harrachit, kes ka õige tihti ema juures käis. Aga täna ei olnud selle mehe nägu, kes talle muudu alati oli meeldinud, mitte nii lahke kui muudu. Ahwardawalt ja tumedasti waatas ta ema peale ja ta hääl kõlas terawasti ja lõikawalt.

Wõlutuna jäi Maria seisma ja kuulis krahwi ütlemat:

"Salgamine enam ei aita, krahwinna, mul on tõendused, et Teie oma endiste kodumaa'aste salakuulaja olete. Alles eile olete jälle kuulmatu äraandmisega walmis saanud, kuna warasatunud plaanid oma nurjatutele selfilistele kätte muretsesite."

Siis oli kahwatanud ema pilkawalt waстанud:

"Te eksite, krahw Harrach; ma wõin tõendada, et ma eile kogu päewa kodus wiibisin."

Krahw Harrach oli põlgliku käeligtutuse teinud.

"Selleks olete oma noore tütre wäga hästi wälja koolitanud. Krahwinna Maria on Teie ülesandel nuuskuriteenistuses olnud. Minu mehed ei saanud paraku teda waremalt t. bada. Aga ta tunti ära. Ja nüüd saate mõistma, et Teie mäng siin on lõpetatud. Mul on ülesanne Teid maalt wälja saata."

Maria oli weel ema kimpus-kiskunud näole ühe pilgu heitnud, siis oli ta, pool meeletu ehmatusest ja õudusest, minema jooksnud. Omas toas oli ta kübara ja mantli wõtnud ja kõik raha, mis tal oli, taskusse pistnud. Ja siis oli ta ema majast põgenenud. Kuidas ta postitõlba saanud, kuidas reisi teinud, seda ta enam ei mäletanud. Ta toibus alles ja ärkas märkusele, kui isa käte mahel wiibis ja temale kõif sai südame pealt ära ütelda.

Rahulikult ja kaitstult jäi ta nüüd alaliseit isa juure. Ta teadis, et ta ema oli Brantjusmaale tagasi läinud ja mõne aasta eest surnud. Nasta tagasi oli siis ka isa surnud ja ja süda oli seitsaadik üksikult jäänud. Ja nüüd oli ta oma südame kinkinud Wolf Trassensfeldile ja õnnetunnele ära unustanud kõif minewiku pa-

had päewad. Nüüd äkki ilmus ta ette minewiku hirmus tont. Krahw Harrach oli langenud — aga ta oli oma poisile Wolfi jaoks ülesanne annud. Maria teadis, milles see ülesanne seisis. Krahw Harrach teadis, et ta sugulane Schönburgi loosis wiibis — ja siis oli talle küll wist meele tulnud ema ja tütre lugu, keda ta salakuulamisest süüdistanud — paraku mitte ilma põhjuseta.

Maria löi käed näo ette.

"Ja ometi olen ma süütu; ma ei teadnud siis, mis tegin," oigas ta.

Haige liigutas.

Neiu kohkus ja uendas lappisid.

Siis waatas Joosep üles ja silmitses imes- tades neiu walurikasti, ometi halastajat nägu.

"Du Teil suur walu?" küsis neiu ja andis haawatule juua.

Joosep silmitses teda weel ifka ja raputas pead.

"Herra peamees — minu ülesanne," ütles ta ja waatas toas ringi.

Nüüd tõstis neiu oma käed kofkupandult üles ja waatas talle paluwalt näkku.

"Ütelge mulle — mis ülesanne see on?"

"Seda ütlen ainult herra peamehele!"

Neiu ringutas käsi, ja jämedad pifarad weeresid tal filmist. Siis ütles ta wärisedes:

"Joosep, Teie häwitate tema ja minu õnne. Tean, mis temale peate ütleva; see süüdistab mind, aga kõige wägewama Jumala juures, täitsa süütuks. Krahw Harrach ei ela enam, tema wastu ei saa ma ennast enam kaitsta. Sellepärast teen seda Teie wastu. Teie olete õiglane mees, ja ehk ma Teid täna küll esimest korda näen, siiski peate teadma, mida ma peale oma isa weel kellegile ei ole ütelnud. Ja siis peate mulle ütleva, kas Teil weel kurba julgust on minu peale kaebust tõsta!"

Ta andis haawatule täpselt rohtu ja hakkas siis kiiresti pihtima, kuidas ta teadmatult oli salakuulajat teeninud.

Haawatu katsus teda kuulata ja wahtis selle juures nagu mõlutult neiu ilusasse, aga walust waewatund näkku.

Kui neiu lõpetas, tuskatas Joosepi nägu kuumaliskelt. Siis ütles ta waewaga:

"Sellepärast — pean seda ütleva — see on minu — kohus!"

Neiu wajuks kofku kui surmamõistetut. Siis palus ta taja:

"Ütelge mulle wähe-malt, mis Teil ütelda on — halastage! Minu elu oleneb sellest, ja ma wannun Teile, et suren, kui Wolf Trassensfeld minu maha jätab."

Jälle tuskatas Joosepi nägu Wiimaks ütles ta kähjsewalt ja karedasti:

"Minu käff on: Walwa hoolega krahwinna Maria Schönburgi, tema on salakuulaja!"

Digades wajus Maria kõksi. Aga natulise aja pärast ajas ta ennaft otsustawalt sirgetš, lüna ta n'gu oli nagu kwižitunud.

"Siis täitke oma kohus — see on timuka töö!" ütles ta häaletult.

Möödus weel pool tundi, ilma et nad üksteisega enam sõnagi oleksid wahetanud. Päike täitis fogu haigetuba ja mängis Maria kulduustel.

Waitselt täitis see oma haigerawitseja kohuseid. Noor sõamees filmitšes teda üffifilmil, ja kui wiimaks Wolf Trassensfeld tasafesi tuppä tuli, läksid haawatu filmad nagu hettudes kinni. Ta hingeshit korises. Wolf teadis arstilt, kuidas lood olid. Osawõtlikult kummardas ta haige kohale.

"Minu hea Joosep — kuidas on su terwisega luugu?"

"Mitte just hästi, herra peamees".

"Ja nüüd annad mulle oma teadaande weel teada?" küsis Wolf ja wõitis Maria ümber õrnasti kinni.

Joosep filmitšes neid.

"Timukatöö!" mõtles ta ja sügaw ärewus paistis ta näolt. Aga kohusetunne käis kõigest muust üle. Wiimise jõuga ajas ta enda järsku üles.

"Minu herra krahw lasseb herra peamehele teatada: Walwa hoolega krahwinna Maria Schönburgi, tema on — on —"

Joosepi filmad wahitsid tarretult Maria tarretanud näole. Sõna, mis teda pidi häwitama, ei tahtnud tal suust tulla. Ta filmitšes neiu rahutult ja ütles siis suure waewaga weel kord: Tema on — on —"

Aga enne kui ta jaffas lõpetada, wõõlas ta suust lai werejõgi, kõike lämmatades. Naeratus seisis Joosepi filmades, wabastatud naeratus.

Siis wajus ta wooditsse tagasi ja o'i furnud.

Wolf helistas. Kui ta ümber pööras, oli Maria woodi ette minestanult maha kukkunud.

Shmatades kandis Wolf ta kõrwaltuppa diivanile.

"See lõik ärritab sind liiasti, mu armas," ütles ta tasafesi, ilma et oleks aimanud, mis Maria o'i maha paitanud.

Betty tuli minestanu juure. Seni toimetati kõrwaltuasti furnu wälja.

Kui Maria pisut aja pärast ärkas, nägi ta oma kohal Wolfi murelikku uõgu. Wolf suudles ja kaelustas teda ja armastatud mehe suudluste all rahunes ta süda.

Siis pidi Wolf lahkuma, ja leinates jäi Maria tema tagajitulekut ootama.

* * *

Wolf Trassensfeld tegi filmapaistwaid tegusid otsustawas rahwastelahingus Leipzigigi juures. Pärast rahutegemist lahkus ta sõjawäest majorina. Ja ruttas siis Schönburgi lossi, kus teda Maria rõõmuühdistamisega wastu wõttis. Järgmisel päewal laulatati nad.

Peale pulma pihtis ta abikaasale ise waba, tahtlikult oma salakuulaja loo ja ta selle, mis tema ja Joosepi wahel sündinud.

Siis wõttis Wolf tema ümber palawalt kinni ning suudles ta kulduustseid ja finifilmi, mis talle kartlikult nätku waatasid.

Ules nüüd tundis Maria enda süüft täiesti wabastatud olewat.

Soov aasta algul.

Ungari luuletaja Piroska Reichard.

Mu kevadaasa siniõis kord weel
peab ilul õitsma minu eluteel.

Veel südames kord suvejoovastust
ma tahaks tunda, nii et rõõm ja lust. . .

Kui sügislehti täis ju on kõik teed,
siis kellel olin armas, nutku need.

Kui kalmudele sajab talvel lund,
siis unustatult puhkan, nähes und.

Põhjamaal.

Ungari luuletaja Euphrosyne Szalay.

On's võimalik, kui ma selle hallide
pilvedega kaetud taeva all kõnnin, et
kusagil õnnis-sinistes kaugustes õhtu-
päikse kuld merele laskub?

On's võimalik, kui lilled talveööl,
jäisest kaittest kaetuna, magavad, et kusa-
gil kaugel noor mirdiõis ärkab magu-
sale elule?

On's võimalik, kui minu tiivad nii
väsinud ja mu kannel, oh, hääletult puh-
kab, et kusagil valged rändkajakad
valjusti hõisates lehvivad siniste voo-
gude kohal?

Miina Hermann'ile,

tema 60 a. sünnipäeva puhul, 9. veebr. 1924.

Taevast kukkus maha tuli —
püha tuli,

Kukkus inimese hinge —
Sinu hinge,

Äratas seal püha leegi —
laululeegi. . .

Põlema see pani rahva —
Eesti rahva,

Voogas nagu tulejõgi
õuest õue,

Voolas sütitades, tõstes
hingest hinge. . .

Oledki ju läinud halliks
elus Sina,

Aga südames veel palju
tuld Sul hõõgub. . .

Sütitagu see meid ikka!
Helisegu

Sinu laulud ja Su teened
põlvest põlve

Vanade ja noorte hinges!

P. Grünfeldt.

Vaim.

Prantsuse kirjanik Frédéric Boutet.

Kell oli 10 õhtul, kui Anatole maja ette jõudis, kus vaimud pidid ümber käima. Tema oli julge noormees, kes isegi kõige suurematele hädaohtudele ei kartnud vastu minna, vaid igatsusega ootas mõnda iseäralikku juhtumist.

Kirjelduste järele, mis talle antud, tundis ta maja ilma vaevata ära; see seisis väiksel vaikselt tänaval ja oli ümbrisetud aiast, mille kõrged müürid teda naabrimajadest lahutasid. Uksele oli sedel pandud, kuhu peale suurte tähtedega oli kirjutatud: „Välja üürida.“ Kuid paistis, nagu ei oleks kellegil lusti olnud seda teatust kasutada.

„Siin ta on!“ ütles Anatole, kes näis olevat pisut erutatud ja kõike teravasti silmitses. „Siin ta on! Mina ei lase enesele midagi ette lobiseda!“

Temal oli ukse võti. Ta avas ukse ja astus suure kotta, kus ta väikse tuletiku valgusel ettevaatlikult ühe kivitrepi juure kobas.

„See olla suur tuba, paremat kätt teisel korral,“ ümises ta trepist pikkamisi üles minnes. „Seal on, nagu näib, vaimu asumise paik. Nii siis: läheme sinna! Nad eksivad rängasti, uskudes, et mind suudavad hirmutada oma taskukunst-
tükkidega!“

Ta oli teisele korrale jõudnud ja kat-
sus tuletiku viletsal valgusel paremat kätt seisva ukse vask käepidet alla vajutada.

„Sisse!“ hüüdis talle äkki toast min-
gisugune lahke hääl vastu.

„Oo, seal on keegi,“ ümises Anatole
imestades ja avas ukse.

Suurt, väga mugavalt sisseseatud
tuba valgustasid hele kaminatuli ja kaks
küünalt laual. Keset tuba seisval laual
olid likööriklaasid ja pudelid, kuna suu-
rel rohelisel tugitoolil üks vana, väga
hästi rietatud herra, kel paljas pealagi,
oma jalgu tule ääres soendas. Tal oli
laialilaotatud ajalehtkäes ja ta vahtis Ana-
tole'ile üle prilliklaaside lahkesti vastu.
Tema kõrval toolil seisis kõrge kübar,
milles peitusid kindad ja siidirätik; selle
kõrval seisis hõbenupuga kepp. Mehe
mantel rippus toolitoel. Vana herra

suitsetas sigarit ja silmitses kohmetult
tuppa astuvat noort meest naeratades.

„Tulge siis ometi lähemale, mu armas
herra Donore,“ ütles ta Anatole'ile.

„Oo, ta tunneb mind! Kes võib ta
küll olla?“ mõtles Anatole ja astus koh-
metult lähemale.

„Palun, võtke ometi istet,“ ütles vana
herra.

„Tänan,“ ütles Anatole ja istus tei-
sele laua ääres seisvale toolile, mis teda
näis ootavat.

„Vabandage, et Teid eksitan,“ jatkas
ta, „ma ei teadnud . . . Tõepoolest, ju-
tustatakse, ja Teie olete sellest vististi
ka juba kuulnud, et siin majas vaimud
ringi käivad, ja kuna see maja minu
sõbra Ponti oma on — Teie tunnete
herra Ponti?“

„Väga hästi,“ ütles vana herra, „väga
hästi, aga palun, võtke ometi klaasikene
konjakit!“

„Siis,“ ütles Anatole, „imestan ainult,
et ma Teid seal veel kunagi ei ole näi-
nud. Ei, tänan, mina konjakisse suhkurt
ei pane. — Ja kust Te siia tulite?“

„Soovite sigarit?“ pakkus vana herra
lahkesti ja lükkas sigarikasti Anatole'i
poole.

„Väga heameelega. Eks ole, ma üt-
lesin Teile juba, et ma siia tulim selle-
pärast, et siin majas, nagu räägitakse,
vaimud ümber käivad? . . . Pealegi ei
teatanud mulle Pont, et siin täna öösel
kahekesi olemes . . . Pealegi rõõmustab
see mind väga,“ jatkas ta klaasi tühjen-
dades ja kohe jälle täites, sest konjak
oli hea ja Anatole armastas vägijooke.
„Kas mind siin vahest ootasite?“

„Jah,“ vastas vana herra.

„Noh, mina leian, et Pont mulle seda
oleks pidanud teatama,“ tähendas Ana-
tole sigarit põlema süüdates, „tõesti,
seda oleks ta pidanud tegema.“

„Ja tegi seda ka!“ vastas vana herra
rahulikult.

„Nii? Noh, igatahes pole ma temalt
sellekohast teadet saanud — ja, see
on mulle õieti vähe piinlik, sest mina
olen oma meelest siin nüüd nagu mõni
sissetungija . . .“

„Mitte sugugi, mitte sugugi!“

Ja vana herra naeratas veel armastusväärilisemalt kui enne.

„Siiski tõesti,“ seletas Anatole aväärilikult, „see on piinlik, kui inimesed üksteist ei tunne — —“

Ta tēgi vaheaja, lootes, et vanaherra ennast nüüd esitab. Aga see ei sündinud ja Anatole tühjendas meeleheilikult klaasi ja täitis selle jälle kohe täis.

„Suurepärane,“ ütles ta, „tõesti suurepärane — aga kuna meie siia teaduslikuks uurimiseks oleme tulnud, julgen Teilt küsida, mis Teie neist vaimulugudest arvate, mis selle maja kohta räägitakse! On teatud rääkida eriti ühe lollpea, selle maja vana üürniku tontlikust ilmumisest. Kindel on, et see maja pahas kuulsuses seisab ja teda raske on välja türida. Sama kindel on, et kõik, kes siin on katsunud ühte ööd mööda saata, nagu see nüüd meie ettevõtte on, teist ööd siia enam ei ole julenud tulla. Aga mis on kõige selle jutu põhjus? Mispärast käivad siin tondid ja missugune see tont on?“

„See olen mina,“ ütles vana herra rahulikult ja vaatas Anatolele üle prilliklaaside otsa.

„Teie,“ hüüdis Anatole heitudes. „Te teete küll nalja!“

„Ei,“ ütles vana herra, „nali see ei ole. See on tõsi. Mina olen see, keda Te praegu vana lollpea ja endise üürniku vaimuks nimetasite.“

„Kurat . . . kurat,“ ümises Anatole oma klaasi vaadates.

„Ei,“ ütles vana herra.

„Kuidas ei?“ küsis Anatole.

„Ei kurat ma veel ei ole; olen tont, kui tahate, fantoom, vari, vaim — kõik, kuidas see Teile meeldib — aga kurat ma ei ole.“

„See . . . see ei meeldi mulle,“ tunnistas Anatole rahulikult. „Pealegi ei mõista ma — —“

Ta võttis jälle klaasi konjakit.

„Varsti mõistate kõik,“ ütles vaim ülevalt alla. „Üürisin selle maja viieteistkümne aasta eest, kui alles õige elav olin, ja elasin siin üksteistkümmend aastat. Nelja aasta eest surin. Siis läksin muidugi teise maailma, kuhu ma aga isiklistel põhjustel kauaks ei võinud jääda. Sellepärast tulin siia tagasi; aga et siin rahu saada, olin sunni-

tud inimestele, kel meele tuli siia elama asuda tahta, hirmu peale ajama.“

„Mõistan . . . mõistan,“ ütles Anatole.

„Selle üle ma ei imesta,“ ütles vaim, „sest et Te tõesti nupukas olete, ja see on ka põhjuseks, mispärast uskusin Teid lahkesti siin vastu võtta võivat. Arvasin, et ma Teile ei tarvitse ahelaid kōristada ja tulenõidust teha, millega vanu naisi hirmutatakse. Aga Teie ei joo ju sugugi enam!“

„Ometi, ometi,“ ütles Anatole ja täitis oma klaasi kirsiviina ja chartaeuse seguga. „Aga vabandage küsimust: Te ütlesite, et Te teise ilma ei võinud jääda — aga mispärast ei võinud Te sinna jääda?“

„Arvan, et juba ütlesin, et see isiklik asi oli“ tähendas vaim tagasihoidlikult. „Sellegipärast tahan Teile kui mehele vaikimise töötuse all teatada, kuidas sellega lugu oli. Mina surin, üks ole, ja mulle anti muidugi pääsetäht paradiisi jaoks, sest et ma eluaeg ustav ja aus inimene olin ja alati puhaste elukommetega mees, kes ustavalt hoolt kandis vaestelaste ja lesknaiste eest. Nii siis jõudsin paradiisi . . . Ja . . .“

„Ja?“ küsis Anatole ja vahtis vanale herrale otse silmadesse, mis rohkest alkoholi tarvitamisest juba hakkasid märjaks minema.

„Ja,“ ütles armastusvääriline vaim naeratades, „ma leidsin varsti, et ma paradiisis kaua ei suuda välja kannatada. Seal oli ilmast ilma muusika. Saage sellest õieti aru, muusika hommikust õhtuni ja õhtust hommikuni, muusika päeval, muusika öösel ja igal ajal, ilma halastuseta. Ja ikka ainult klassika-muusika. Oleks kordki kuulda saanud vähemat ooperit, ah, kõige viletsamat ooperit alaväärtusliste lauljatega, kes minu pärast ka kas või valesti oleksid laulnud! See oleks vahelduse toonud. Ja siis veel publikum! Seal oli ainult valjult vooruslikke inimesi, kelle ausus nii kindel oli, et põgene nende eest üks kõik kuhu. Hakkasin ise omagi voorusliku elu üle häbi tundma. Ma kannatasin, nii hästi kui jõudsin, selle kõik neli kuud ja kaheksa päeva välja, siis ei jaksanud ma enam, vaid panin plehku. Kui püha Peetrus mulle taevaukse avas, siis märkasin, et temagi minu eeskuju järele oleks

teinud, ja kui ma välja tulin, ütles ta mulle kurval, kadedusega täidetudtoonil:

„Teil on sellest himu täis, mis? . . . Panete plehku. Ah, et mina seda ka võiksin! See äraneetud püha muusika! Juba ligi ükstuhatüheksasada aastat olen ma pidanud seda tuututamist pealt kuulama!

Noh, ja siis läksin alla põrgusse.“

Anatole, kes parajasti jääs jahutatud kümli napsu teinud, ajas kõrvad kikki.

„Noh, ja kas põrgus on lõbus olla?“

„Seda ma arvan,“ ütles vaim kibe-dasti, „isegi väga lõbus. Aga — seal ei ole ka ainustki kohta enam tühi. Kõik on täis. Mul oli väga hea soovitus ja ma katsusin endale alam-kuradi kohta saada, aga personaali ülem ütles mulle avalikult, et ma seda loota ei tarvitsevat. Juba olla ennast 11780716 kandidaati selleks enne mind ülesannud, ilma rääkimata nendest, kel selle koha peale esimesed õigustatud õigused. Veel olla ootamas kolm paavsti ja seitseteistkümment kuningat, kellest kaks neegrid. Sellega on kõik üteldud.“

„Siin on sul õigus,“ ütles Anatole, kes ikka sagedamini kümmelinapsu tegi ja juba hakkas pehmeks jääma.

„Jah,“ jätkas vaene vaim, „kuna muusika minu taevast välja ajas ja ma põrgus kohta ei saanud, siis —“

„Aga puhastustuli!“ hüüdis Anatole.

„See on juba kaua aja eest seismas,“ vastas teine. „Seal on hoopis iseäralikud asjad juhtunud. — Vaadake, mulle ei jäänud muud üle, kui maa peale tagasi tulla, ja sellepärast tulin oma vanasse korterisse tagasi, mida ma nüüd juba niipaljude idiootide vastu, kes siin tingimata elada tahtsid, vaprast olen kaitsnud.“

Olin sunnitud kõige narremaid eten-dusi andma, et pisut rahu saada. Ilmu-sin ühele vanale daamile, kes siia elama asus, luukerena ja pealuuga, mida leh-viv must loor ümbritses, ja ajasin ta nii hirmu täis, et ta suri. Ühe arsti, kes ennast vabamõtlejaks arvas, arvsin siit minema ajada sellega, et seinale tule-kirja lasksin paista ja ahelaid kõlistasin. Ta viidi siit raskesti haigena ära. Tõsi küll, see mis ma seinale kirjutasin, oli niisugune asi, mis teda võis hirmuga täita. Siis kolis üks pikaldane inglane siia. See tahtis asja uurida ja jälgis

mind igal pool, isegi kuni kuurini. Mina kustutasin ta küünla järjekindlalt ära ja kiskusin kõik ukсед tema ees hääletult lahti. Siis lahkus ta pikaldane olek temast varsti ja ta pani plehku.

Siis kolis siia üks vana ooberst oma musikaalse tütreaga. Ma sosistasin neiu-le, niipea kui ta klaveri ette istus, kõige hullemad asjad kõrvu ja rebisin isa, kui ta voodisse läks, jalgupidi voodist välja. Õige ruttu lahkusid nemadki.

Teie ütlete vististi, et need vigurid vanad on, aga nad ei tee vaeva ja avaldavad ikka veel mõju. Sel kombel olen enesele täiesti suutnud ajajooksul rahu muretseda, ja kui ma seda kõik Teile täna jutustan, siis seda sellepärast, et Teid väga intelligendiks pean, ehk Te küll praegu pisut purjus olete.“

„Mina pole midagi joonud,“ ütles Ana-tole haavatult.

„Intelligent, ehk küll pisut purjus,“ jatkas vaim; „minu otstarve selle juures on, Teid nii kaugele saata, et herra Pon-tile selgeks teete, et ta maja vaimude pärast, kes seal elavad, elamiseks ei kõlba.“

„See pole tõsi,“ ütles Anatole, „sina polegi vaim.“

„Kuidas nii?“ küsis vaim.

„Ei,“ seletas Anatole, kes nii purjus oli, et vaevalt veel rääkida jaksas, „ei . . . vaimud . . . need ei ole niisugused . . . kui sina . . . Need panevad kartma . . . sina aga . . . sind ei karda ma sugugi.“

„Sa ei karda mind,“ ütles vaim paha-selt, „sa rumal poiss . . .“

„Ei,“ kogeles Anatole, „mitte kõige vähematki . . . Aga . . . sina ei tohi mulle jämedusi ütelda. . . ei . . . see . . . see teeb mulle haiget. Oled veidi joob-nud, muidu aga tõesti üsna kena.“

„Missugune lollpea,“ ümises vaim. „On samasugune idioot kui teisedki. Ei aita, pean jälle vanad vigurid välja tooma.“

Ja äkki kustusid küünlad ja ka kami-natuli. Iga vähemgi kohin kustus ja igal pool valitses surmavaikus. Anatole ees aga tõusis ähvardades üles vana herra kuju, kasvades määratu suureks, nii et pea lakke ulatas. Sel peal ei olnud aga enam inimlikku ilmet, see oli mõne koleduse oma, hirmsate hammas-tega ja tuliste silmadega.

Anatole, kes äkki kainenenes, seisib silmapilgu tummalt, juuksed ehmatusest püsti.

Vaim aga sirutas oma surmakohutavad käed ähvardades tema poole välja. Käte küljes olid tal pikad kobamiseied.

Anatole, keda hirmus õud täitis, karjatas valjusti ja katsus ukse juure jõuda.

Aga pörkas vastu kaminat, vigastas siis oma õlga puhveti nurka vastu ja

hüppas viimaks, ust mitte leides, aknast välja. Sel kombel jõudis ta küll kaunis ruttu tänavale, kuhu ta minestades maha jäi. Ta pääsis jalaluu murdmisega ja vähemate vigastustega.

„Kui mõllen,“ ümises vana herra vaim, kes jälle endise kuju oli võtnud, „et inimene ikka jälle neid vanu vigurid peab tegema, siis on see otse veider. Ja selle juures tõendatakse, et inimesed olla skeptilisteks muutunud.“

Karulugu.

Saksa kirjanik Egon von Kapherr.

Pikkamisi puhastab punahabe nurmkanu, pistab nad siis kepi otsa ja hoiab tulel.

„Herra, kui nüüd tahad teed teha — seal on kann!“

Pott keeb, armas aroom kerkib kullakarva joogilt.

Punahabe ulatab mulle küpsetatud nurmkana:

„Võtke, valmis!“

Siis lööb ta risti ette ning hakkab närima ja neelatama. Paksud keerud musta leiba sööb ta sinna juure. Kondid lendavad samblasse. Naksti— krr... tükk suhkrut hammaste vahele, kuum tee aurab peekris. Ettevaatlik neelatamine, löristamine, puhumine. Seedimispaus. Lustilikult suitsevad piibud.

„Ütle, Roman, siin Leksha-järve ääres hulgub vist küll harva mõni kütt?“

„Harva. Suurem hulk seda kohta ei tunne. Mina elasin kolm aastat, suvel ja talvel. Sa nägid eile purdel, mis üle jõe viib, jälgi? Jah? Noh, see oli ka poiss, kellega healmeel el üksi kokku ei saada. Oo — missugused küüned! Need teevad valu. See ei olnud siit kaugel — seda on viis või kuus talve tagasi. Tookord olime siin, minu sugulane OGREJEV ja mina, jahil. Päevad hulkusime oma koera „Bessi“ seltsis taigas ümber ja lasksime linde, kui koer nad leidis. Harilikult sidusime koerale lehmakella kaela, et kuulaksime, kus kohas ta metsas jookseb. Ühel päeval olime tal, ei mäleta enam mispärast, kella kaelast ära võtnud ja Bess lippas,

nagu see tal viisiks oli, ei tea kus nõmmel ringi. Kuna õhtu kätte jõudis, siin on päevad sel aastaajal lühikesed — oli ju parajasti esimene lumi maha tulnud — siis otsustasime kõige otsemat teed mööda oma jahitütti tagasi minna ja sammusime läbi madala ja paksu ida poole, et järve ääre välja jõuda.

Varsti jõudsime väikse tihniku juure, mis nõmme-madalikus lumitanult uinus ja meie tee kinni pani. Tahes või tahtmata pidime sealt läbi minema, sest kõverust ei tahtnud me käia. Kui parajasti keset-tihnikut viibime, põõsas seisatame, et orienteeruda ja mina võtan na nalja pärast lehmakella taskust, ning hakkam kõlistama. Vaevalt kostab kõlmin, kui põõsad tuikuma hakkavad; üks puu rappub ja — meie ees seisab must ja suur Mihail Ivaanovitsh, s. t. karu, ja puhub meile vastu. Hirm valdas meid nii, et puupakuna seisime, vaevalt hingata juletes. Äkitselt aga oli koht, kus karu seisnud, tühi ja määnd vankus jälle. Ettevaatlikult pugusime minema ja jõudsime hilja ütti, kus Bess meid juba ootas.

Järgmisel hommikul vara olime jälle kohal, seekord püssi ja tinaga ja pika rüüva külge seotud terava noaga. Võtsin kella ja kõlistasin uuesti, nagu eile. Jälle vankus puu, jälle tuiskas lumi — ja välja jookseb turtsudes ja mõmisedes suur karu. Mu seltsiline laseb, ja vaevalt on suits lahkunud, kui karu hirmsasti mõmisedes ja käppadega vehkides meie ees seisab. Äkitselt on ta aga kadunud.

Järve ääres jõudsime talle järele. Pikkamisi ja raskesti haigena rändas ta meie eest, tõrjus ainult väsinult eemale Bess'it, kes teda siit ja sealt käristas. Karu teades, et pääsmist ei ole, pööras meile vastu. Minu seltsiline laskis mööda — ja silmapilk oli karu minu kallal ja kraapis mind küüntega. Me lükkasime üksteist siia-tänna ja juba uskusin ma, et jõud otsas on, kui karu maha langes ja kõik lõppes.

Miks ta pesast oli lahkunud? Kas oli ta — see must loomavaras — ennast petnud ja uskunud, et mõni lehm või põhjapöder ligidal viibib? Kes seda teab? Aga niisugune vana karu rän-

dab kaugele — kahtlemata oli ta kusagil ja millalgi lehmakella häält kuulnud.

Foto-Atelier
Walter Lemberg
nüüd: S. Karja t. 4. Tel. 22-96.
*Kunstiväärased portreed. Laste
ja grupi-leswõtted. Suurendused.
Möödukate hindadega.
Tgapanäev kella 9-5.*

Sinn mere all.

Inglise kirjaniku Max Pemberton'i romaan.

2

"Ta tulgu võimalikult kohe dese järgi, ja peale selle veel — võtku sõjalaev ligi," täendas mister Jacob arusaava näoga.

"Nii fits, oleme ühisel nõul," jatkasin. Ja nüüd otsustame, kelle ma saarele kaasa võtan. Teie, Bligh, tulete igatahes, ja ka väikest Dollyt ei jätaks ma hea meelega siia, sest selle poisi süda ja mõistus on parajal kohal. Neljandana võtaksin ma kaasa Seth Barkert, laevapuusepa; tema ja mister Bligh võiksid kas võti põrguvärava avada."

"Arwan, neljast mehest ei jätku," arvas mister Jacob.

"Nii kuidas asja peale waadatakse!" seletasin Dgu lehitades. "Sut ei aita neli tüsedat meest, siis ei jätku ka neljakümnest. Peale selle ei taha meie mitte revolwri, vaid mõistuse abil töötada, kuigi Teie selles weendunud võite olla, et meie tarbetorral ka kuuli mõtleme tarwitama hakata."

"Seda võib juba kuulata," hüüdis Beeter Bligh, kes enesel ainult siis tundis hea olevat, kui maadlustest ja katelustest juttu tuli wasta. "Kõige pealt laseme ja siis alles küsime, mis tarwis on. Kas teate, kapten, kui mu isa lord Swanseas lord weidi üle piiri oli trimbanud ja siis tollivalwuriga küll läts —"

"Olge selle peale kindel," katkestasin ta jutu, kuna ta alati hea meelega oma wanu mälestust haldas wärskendama ja nendega ainult aega ratskas, "seelord ei seisja meie wastas tollivalwurid. Kuigi ehk ka võimalik on, et meil

üldse löömisega tegemist ei tule. See küsimus otsustatakse õigel, ja sinnamaani arme sellest parem räägime, waid otsustame, millega meie end oma teelonnaks walmistame."

Awasin kapi, milles seisid kogu laewa püssid ja revolwrid ja walisin sealt wastawad wälja.

Sis küsufime Dolly alla, ja ma lubasin talle, et me ta kaasa wõtame.

Mister Jacob aga läts laele, et meeskonnale teatada, et kapten õhtul kell kahelja tähtjatel põhjustel jälle saarele sõitwat.

Kell oli juba kuu ja Beeter läts ühes teisega õhtul sõdma, kuna ma kommandosillal wahiposti oma kätte wõtsin.

Kagupoolt puhus kaunis teraw tuul ja saarest polnud pea midagi näha. Väike postiaurik lahises meist mööda; ta tult Santa Cruzist ja sõitis Kollase mere sihis.

Nüüd lasin laewal wäikse pöörangu teha ja tüürisin siis poole auruga, sin-seal weidi risteldes — saare poole.

Nul oli rikkalikult aega kõige üle üllitasjalikult järgi mõtelda.

Ruth Forthbergillt senniseft saatuseft olin ma nii wähe kuulnud, et see, mida ma olin näinud ja kuulnud — mulle täitsa ootamata tult ja mind õigusega oleks wõidud wõrrelba pimedaga, kes on sattunud kuhugi wõõrasse tänawasse ja nüüd ei tea — kuhu minna. Igal juhtumisel, ma ei tohtinud nüüd midagi jäta proowimata, et aga õnnetut naist kuidagi päästa. Meeskond,

kes Dollyt umblaudu teada oli saanud, mis saarel lahti on, oli samas arwamises, ja nimelt, et Ruth on õnnetu; kui ma ta päästmisets sõrme poleks liigutanud, oleks wist meeslond minu oma algatusel raudu pannud. Noh, ja, asi oli iflagi kaunis pödrane, kuid misjugu mere-mees poleks oma naha lurule wõinud, kui küsimus seisis Ruthis, kes ise oli nõnda ütelda naismeretarn, senni kui ta oma jahilaewal elas? Minu meeslond, ilma erandita, armastas ja pidas Iugu Ruthist, sest Ruth oli nelle alati enam palka maksnud, kui see harilikult kombeks on.

Mis ma nüüd teha kawatsefin, oli minu püham kohus, ütalt, et laewal polnud ainustki meest, kes Ruthile appi poleks läinud, olgugi, et mõni sealjuures kas wõi oma elu oleks pidanud jätma. Sest seda, et Võnnatäht juba nõdala pärast tihatwitefaja sülla sügatuses puhkab — ei wõtnud weel ükski ainama! seda ei teadnud ei nemad ega ka meie, ja ometi juhtus see nii, ja just sel põhjusel ei saanud nad meile appi tulla.

Sella kahelks paigu õhtul nägime jälle oma ees kena saart; kuna õõ oli ilus ja kuuwalge, kis et lubanud ma isegi laewalaternaid süüdata, sest wastasel korral oleks meid meie waenlased juhtunud nägema. Mu etteawalmistused maandumisets olid tehtud.

Suurem paat rippus juba krana otsas mere kohal, et iga minut alla wadjuda; seal sees olid paar waati magebat wett, kuitwikud, piisid ja padrunid, kōit weetihedates futteraalkides, kuna rewolwrid ja Sheffeldi terasest noad omale koha leidfid meie wõõde wahel. Peale selle paar wallast waiwa, weidi rummi ja whiskyt ning see oli ka kōit.

Minult heal algusel wõib olla hea lõpp, poisid! ütlesin madrustele. „Mida meie ei tarwita, toome laewale tagasi.“ Paat on aga kannatlik ja hoiab kergelt, mis meie tema kätte oleme usalbanud.“

Kōit oli wiimseni raasuni walmis, kui kuu lätkiw fetas läbi wee hõbedasi wagusid hakkas kändma ja meie ees üles kerkisid Ken-saare mustad kaljumürakad.

Ja kui kōit walmis oli, juhtis mister Jacob minn tähelpanu sihele asjaolule, mida ma oma rutus mitte tähele polnud pannud.

Õfimine leitnant osutas kōega waikides kaljusele rannikule, kus eilne walgušheit jällegi leektima oli lõõnud.

Kes ka iganeš selle lambi põlema on südanud, seda ei juhi kindlasti mitte ausad mõtetes; ka ei tee ta seda mitte merimeeste healts, sest laew, mis wõtub kuref selle walguše järgi —

õidab kõige kiiremas korras hukatusse, wääramata wasiu korallrahnusid ja hukab! — —

„Mister Jacob,“ ütlesin tafa, „selle laterna kallal on ametis hullumeelsed wōi aga kuritegijad.“

„Kõindel on,“ ütles Beeter Bligh wahela, „et mu õndjal isal õigus oli, kui ta — —“

Kuid sel õõl ei saanud meie mitte kuulda, mis Beeter Blighi isa oli ütelnud, sest samal filmapilgul sõhwatas rafett merelt õhtu ja pilduš igalepoole kōitõs wiferkaari-wärwides helkiwaid kiiri. Tõtkis isärallik walguš, mis wõiwus musta mere kohale.

Ja kui rafett kõrgusest jälle alla kukkus, hüüdis Seth Barker, meie laewapruusepp — kohkudes:

„Laew rannal! — Rahnuše wahel!“

5.

Sfeerallikuš juhtumused.

Ma ei pruugi wist sugugi ütelda, et meie seda hüüet kuuldes kōhe teatfime, mis meie kohus on. Waewalt oli Seth Barkeri hüüd kustunud, kui juba mina wastafin:

„Jgailks oma kohale! Paadid wette!“

Järgmisel filmapilgul olid kōigi kōõd tegewuses. Nagifedes alustafid kranad lõõd ja neli päästepaati kirkusid peagi weepinnal.

Meeslond lõõtas waikides, nagu wõtaks ta oša matustest, kuna mina kiiri abil kogu aeg hādaohus wiitimat laewa waatlesin. Sedasama tegid ka Bligh ja mister Jacob minn kõrwal.

„See on aurik!“ jōstkas mister Jacob kōhlewalt. „Ja minult on ta, kui ma ei ekti — postiaurik Santa Cruzist, kellega weel õhtul kohtafime. See on hādaohulik koht, mu herra, ja hādaohulik meri.“

„Tāts heafūdamlitke inimesi, kes waeste mereõnnetuše peale awamad kogutule!“ hüüdis Beeter Bligh hambaid kiristades.

Mgul ei tahtnud ma Beeter Blighi sõnu uskuda; kui aga waatafin läbi pikkfilma, nägin, et siin-seal rannal sõhwatafid iheaegešelt lūhidad, kōhe kustuwad wālgud; siis kuulsin ka tafast piisfiraginat, mis tuli kangusest, nagu warifekfid jāmēdad maifiterad waktu wastplaati. See kōit pani mu were tarretama.

„Diglane taewas!“ hüüdsin kohkudes. See ei wōi tõfi olla, Beeter. Ja ometi on see nii! see on ju piisfilastmine!“

Ettestrutatud laelaga ja hinge kinni pidades seifime meie oma kohal, ja weri tardus meie soontes, kui läbi alalise lastmise meie kõrwu hakkafid koftma appihüüded ja hādatifa.

Ja ifka weel tufjusid punakad walgud ran-
nikul, lija ja hädaldamine kaswis suuremaks
ja piisipaugud kofsid läbi öb, nagu rabijetfid
rahetihedad jääpuritad wastu atnarunte.

"Need inimkujulised kuradid häwitawad
meeskonda!" hüüdsin lohtunult. "Ehasti, poisid!
Nüüd tantfime ka meie oma piisfide muusika
saatel!"

Meeskond hüppas nelja paati ja haaras
aerud pihku, aga enne weel kui winta nendele
järgi teha suutsin, seifis mister Jacob minu
ees ja waidles mulle wastu, mis kümne aasta
jookul, kus olime koos teeninud — oli esimene
farnane juhtumus.

"Wabandage, herra," ütles ta tafa, „seal,
kus see aurik hullus, et suunda meie enam abi
anda."

"Kuidas?" hüüdsin ägedalt. „Seda julgete
Teie ütelda, Teie?"

"Jah, mina, herra," kinnitas mister Jacob
aukartinest hõdguwal häätel, sest see ei meel-
diks Teile ega ka kellegile muule, kui meie
Santa Cruzist tulewa auriku saatust jagafime."

Ja ta ofutas rannale, kus põhjapoolsete
rahnuude wahel parajasti weel laewa mõlemad
mastiid nähtawal olid, kuid ifka sügawamale
ja sügawamale wette wäjusid.

Weel minut, ja laew oli lõpulikult kadu-
nud, ainult uppujate mefif surmakifa äratas
wägewa wastutaja kaljuseintel.

"Iskänd olgu armuline neile waestele patu-
tele ja nuhelgu nende timukaid! ütles Peeter
Bligh ja lot risi ette.

"Oleme rahnudest neli penikoormat kangel,"
jatkas mister Jacob tafa ja aukartilikult, „ja
kümne minuti pärast waob kuu kaljude warju.
Pimedus läheb nii lähipaifmatuks, et lohta,
kus laew hullus — koguni wõimata on üles
leida. Kuid ifegi sel puhul, kui leiatsite laewa
hukkumiskohta, oleks Teie paat kadunud, sest
ta puruneks wastu kaljurahnusid. Ja kui seda
ei sünniks, siis oleksite ometi oma elu asjata
kaalule pannud, sest wahepeal on wiitne kui
õnnetu wastu rahnuisid paisatud ja seega sur-
nud. Tean ülihästi, et see oleks inimsõbratit
tegu, kui neile õnnetutele appt ruttafime, kap-
ten Begg, kuid ma ei piinaks surnuid mereft,
kui tean, et minu abi ootawad elusad saarel."

Letnandil oli õigus.

Rahnuude wahel wahutas ja kabrutas meri,
nii et see oleks olnud offekohene jumalawalla-
tus, kui keegi sinna appt oleks rutanud.

Teifist küljest polnud mul õigust ust fuleda,
mille meile saatust oli awanud. Wida nii tuleb
mõista, et kui need inimesed ratsakallid on,
kes Santa Cruzist tulewa meeskonna ära häwi-
tawad ja kaljurahnude taga saaki waritfewad—

fiis pole ülejäanud saarel kindlasti ainuski inim-
hinge leida; seega wist pole soodsamat filma-
piltu raja, et tähele panemata saarele pääseda.

„Teie tabafite naela pea pihta, mister Ja-
cob," wastafin kähku. „Selle ahastawa ja ka-
futa ettewõtte juures ei tohi ma ei oma ega
ta teift elusid kaalule panna; läheme maale."

Ja pöördes madruste poole, jatkafin ma:

„Poisid! Paati, mis seal rahnuude wahel ei
puruneks, pole weel keegi ehitanud. Teie teate,
et mind mingi hädaoht pole hkrutanud, kuid
surma, mis kindel on — ma ometigi Teid ei
wi. Neid õnnetuid ei suunda meie enam päästa;
küll on aga keegi olemas, kes meid usaldab
ja ootab, ning kelle meie peame pääfima.
Tahhan nüüd saarele minna, et teida ära tuua.
Teie aga jääte seenniks sita ja kuulete mister
Jacobi kästufid. Kas on kellegi selle wastu
rääkida? üteltu!"

Wastufets oli mürtfew hurraa. See oli
aga weidi rumal, sest seda oleks wõidud ka
rannas kuulda. Wõttis weidi aega ja maksis
waewa, enne kui mehed jällegi waktima suutsin
panna.

Õnneks wajus meie ja saare wahele tume
pilw; ta et põlenud ainuski tuld meie pardal.

Surraakifa aga oli wist murblainte koha-
mife ja müha warju jäänud.

Ja kui meie nüüd witelest paati ronifime
— wõifime ka Harry Doeti kaasa, et ta paadi
juures wahil setjaks — ja põhjapoolt küljest
saarele hattafime lähenema, oli meie laew ju
kümne minuti pärast meie filmitf kadunud —
igaweseks. Enam ilalgi ei saanud meie teida
näha!

Nagu juba öeldud, õhtul oli suur tuul lahti
puhtunud. Nüüd paisus tuul ala ägedamaks,
ja kõrgete latinte tõttu polnud ast ilma häda-
ohuta, kui randa pidid ristlestime ja lohta otfi-
fime, kus maale wõifime minna.

Waewalt tundfifin seda ümbrust; iga filma-
pilt wõifime rahnu otja jattuda; enam saatust,
kui ofawus — nii arwafin oma juhti nimetada
wõiwat, sest rikkalikult kolmetunnilise wõitlufe
järgi jõubfime sinna wäitfesse lahte, kust rebel
üles mäettpule wiis.

Tirtfime paadi randa ja usaldafime ta fiis
Harry Doeti hoole alla, kellele ma selleks järg-
mise õpetufe maha jäifin:

„Ahwardab find hädaoht, fiis lafe; üks
pauf tähendab, et meie peame sulle appt tulema;
kaks paufu, meie jäägu sinna, kus oleme. Kuid
lase ainult fiis, kui ilma selleta läbi ei saa;
kõige parem oleks, kui neid paufe üldse waja
ei tule."

„Saam aru, saam aru,“ urises Harry Doet sügawa häälega, mis meele tuletas karn iseloomuliku mõminat; sellega lahkusime.

Meie neijalest, Peter Bligh, Seth Barber, wäite Dolly ja mina — ronisime kašwälebu-sega mööda äkilist rebelit üles ja jõubime ka õnnelikult kaljuplatoole.

Ma ei tahaks just kinnitada, nagu oleksime meie hirmu tunnud, sest niihästi minul kui ka minu kolmel kaasklasele polnud wist selleks kunagi aega olnud, et sõarase asjaga tegemist teha ja seda kätte õppida, kindel on ainult see, et meie tahtmata pibime mõtlema kõigi nende hirmu- ja õuduselugude peale, mida me weel paar tundi tagasi olime näinud. Ja seal ei tule siis ka imestada, kui meie südamed weidi rahutumalt töötasid ja meie käed pea kogu aeg karsitult rewolwripeaga mänglesid.

Palun meie seisukorda filmas pibada:

Kell oli kümme õösel; süngelt-piltses ja tihedas metsas, kus tuule käes lehitwad puulehed jutustawad kõige südsemaib lugusid; meie ise ei tunnud koha ja ümbrust kõige wähemalgi määral, et teadnud, kuhu minna ja kuhu pöördada, ilma et lõpulist ära efsida!

Kuid, ükskõik kõi!

Meil polnud aega lahklemiseks ja mõlemiseks.

Ussin lähidalt wäike salga etteotsa ja ronisin, et jalgteest mitte eemale sattuda — neljakäpuite ees, nagu mõni politseikoer.

Tasa wiistades juhtisin ma oma kaasklased jällegi õgele teele, niipea kui nad weidi kõrwale olid kaldunud. Jõubime hommikust tuntuud teel peagi ühe puusilla juure, mis ulatas üle kitsa weeriba, ning kus kohalt juba maja wõis näha. Üksin püüsi, sest seisime juba metsaerwal ja tahtsime alustada lastumist orgu; kuid seal nägime midagi, mis meid suuresti üllatas.

Peter Bligh lõi piiritus imestuses käed kokku ja hüüdis:

„Büha Jumalaema! — Tahan muutuda määrdund neegrisk, kui need seal pole laulwad inglitesed!“

„Bidage oma suu!“ sosistasin talle kõrwu.

„Ega Teie ometi lõppudelõpukš laht naist ei kardate?“

„Neid pole kaks, waid kolm,“ sosistas Bligh. „Ja meid on neli. Kuid nagu minu õnnis isa ütles —“

„Daste oma isa rahus puhata,“ taikestasin ta jutule. „Ja ärge niipalju wabrake, waid oodake parem, mis seal edasi sünnib.“

Ta jäi wait ja ühes temaga filmisestme meiega, suud ammuli — kummalist waatemängu, mis näis olewat wõetud kusagilt muinasjutust.

Just meie wastu tulid kaljuseintelt alla kolm noort tütarlast, kusjuures nad wäledalt kimilt kimile hüppasid ja iga kaljutiiputest osawalt kasutada oskasid. Kuid, millised olid need tütarlapsed? Siin wõidakse täie õigusega küsida, kuidas meie neid siis õige nägime, kuna ju õõ oli pime kui kolt; olen aga umistanud ütlemast, et igauks neist neistfistest kandis käes põlewat tõrwalonti, mille walguš kastis nemad ise kui ka ümbruse kaljud punasesse heiki.

Kunagi elus pole ma näinud sõarast muinasjutulist pilli ja ei usu, et ma seda näen tulewikust.

Need kolm neist näisid olewat üllloomulikud olemused, kes tulewad õõsel maailma, et end lõbustada kõige kummalisemate mängude ja tantsume abil.

„Isand Jumal, kes on küll kunagi sõarast imeilust pilli näinud?“ sosistas Peter. „Ja siis weel nende riided! Waadake: nende riided!“

Sarasin Petriale kae suu peale, et ta oma piiritu imestamisega mitte meie asja ära ei rikuts ja ütlesin:

„Mis tähendawad mulle riided? Mind huwitab rohkem küsimus, kuidas ja mis moel need intimesed stia araneetud saarele on tulnud; sest et nad pärit on heast perekonnast, on enam kui kindel.“

Kõik kolm neint olid wäga ilusad ja kandsid iseäralikku, kuid wäga sobimat riietust. Sühtle, woldirikas ja lilleilustustega kaunistatud kumb ulatas neile waewalt üle põlwe; ümber keha olid nad sibunud laia wõõ, mille latad lehitwad otsad neil ees rippusid, ja sügawalt wäljalõigatud pihik oli samati walmitatud lillekaunistatud riidest. Sopsakad, kuld-blond juuksed rippusid neil tihedates käharates üle selja, ja pead ehtisid neil kübara asemel wõõrapäraselt wormitud mütsid, mille materjaliks oli sammet.

Nende laul aga, mis tuletas meele weerewa kulla kõla hõbedastel liubadel — kostis armsalt läbi karedate kaljude heiktu õõ ja lehwis nagu inglitiibadel üle ähwardawate graantirahnude, täites kogu oru.

„Peter, mis nad laulawad?“ päriskin sosinal. „Ma ei saa ühestki sõnast jagu!“

„Nad laulawad Prantsuse keelt,“ wastas Peter hea õnne peale, „wõi, kui see ei ole Prantsuse keel, siis on see Saksa keel, mis ju on pea ükskõik, sest nagu nii, et saa ma nende laulust midagi aru. Need mõlemad keeled on üksteisele sama sarnased, kui kaks lanamuna.“

„Noh, Peter,“ ütlesin talle poolpahaselt, pool naljatades, „laste end oma keeleteadmises-

tega kas wõi fingi's suitsetada, kui Teie oga-
rat juttu ajate. Kuib: olge wait, ma kuulatan!"

Itka waijumini kostis nende laul, mida
sügawamale nab alla orgu jõubfid, ja jõurit-
kalt kajas ülewalt mägede serwalt laul tagasi.

Üks sõna lordus laulus alatihiti ja lehwis
laulwalt ja heitfewart ühest kaljult teisele, ni-
melt sõna:

"Kosamunda — munda — munda!

"Kosamunda — munda — munda!"

Seda ei suuda ükski sõnadega kirjeldada,
kui ilusalt ja magusalt-kaasakäskuwalt kõlas see
laul ahwardawate kaljude wahel sel hirmsal
hõl, kui alles mõne tunni eest Santa Cruzist
tulewa postiauriku meeslond kõigi filmade ees
maha oli tapetud.

Kõik, mis sin mete filmade ees sündis —
oli nii kummaline ja wõbrastaw, nii et mu
kaaslasted kõik juba uskuma hakkasid, nagu oleks
meil sin tegu üllloomulikkude olemustega.

Bidin neil selle rumala mõtte peast tõrjuma
ja ütlesin seepärast poolwajult:

"Soobetawasti ei tunne ometi neli tugewat
meest hirmu kolme nõrga naise ees? Kuulge,
Peeter! Mis Teil wiga on? Kas on Teie jul-
gus ja mõistus saapasääre wajunud, wõi mis?
Ja mina arwastin warem, et Teie kui õigeusklik
katoliiklane ühtegi walmu ei kardad!"

Peeter tegi hõiglapingutuse, et end meesti
julgustada, ja wastas siis kohmeilt kõhatades:

"Kui neil oleks tungalbe asemel püssid käes
ja nab kannaksid pütsse kettide asemel, minu
ausõna, ma mängiks neile oma rewolwrist auja
walst nende tanju jella."

"Dollus, Peeter!" hüüdis wälke Dolly tul-
felt. "Kes wõiks jääraсте wälkete neiuksste
peale lasta? Pareim lähelisin nende juure teed
jooma, s. o. kui nad mind kutsusid. Kuib,
waatame ometi, nüüd tuli jälle keegi nende
juure, ja kurat õgigu mind, kui tean, kas see
on mees wõi naine —"

"See pole ei naine ega ka mees," ütles
lord ka Seth Barter midagi, "waid see on lõwi
wägewa lalaga, nii tõesti, kui elan."

Smestades wahisime alla oma jalgade ees
end lautawale wäljale, kus kolm neiu, tõrwit-
tud käes — moodustasid ringi ja ajasid elawalt
jutu kõige isearalituma olemusega, keda meie
kunagi elus olime näinud.

Ja tõesti, ka mina poleks algul ütelda wõi-
nud, kes see olemus oli, kas mees wõi lõwi,
sest tal olid pilalt maharippuwad, sassis juul-
sed, mis olid nii lihedad, et nendega wõimalik
oleks olnud kas wõi terwet patja täita; riided
ja jalandud olid aga üsna näruseid, ja üle me-
rimehel-õluwi kandis ta lata rääti, nagu harili-
kult naissterahwad.

Kõige isearalikum oli aga, et kolm imeilu-
sat tüdrukut seda koletist kõige suurema armas-
tusega näisid austawat ja meelitawat, üks suud-
les ja kaelustas teda, teine silistas ta palget, ja
kolmas ehitis ta pead wärsketeft lilledest punu-
tud pärjaga.

Sis lehwitasid kõik kolm oma tõrwituid
ning kihutasid järgnisel filmapilgul minema, et
juba kaks minutit hiljem kaljude wahle kaduda.

Sealt kostis weel tütt aega nende laulu-
wõist katteliseb heid:

"Kosamunda — munda — munda —

"Kosamunda — munda — munda —"

Seltime weel tütt aega waitides oma kohal,
sils sõnus äkki Peeter Bligh läbi surmawaituse:

"Noh, selle lalaga warustatud olemusega
ei tahaks ma õffel meikas just heameelega
kõrku punituda. Kas nägite, kapten, sel mehel
olid juuljed, kui õndsjal Simsonil!"

"Ja plitad suudlesid ja kaelustasid teda,
nagu oleks ta Apollo ise olnud!" hüüdis Dolly,
kel kindlasti midagi selle wastu poleks olnud,
kui plitad ka teda oleksid suudelnud ja kaelus-
lustanud.

Kästsin neid, mitte suud pruutida, ja kuna
ümberringi weel sügaw waitus walitses, kõn-
sin ma päästi ja hakkasin Ruth Forthergillit
maja poole minema.

Mis ma selle sündmuskirika päewa jooksul
näinud ja kuulnud olin, tungis mul sekundi
jooksul kõik läbi peajude, nii et näis, nagu
oleks mind palawik ja iampsimine palnanud;
kuid aegamisi sain waese Ruthi elust ja saa-
tusest jälle selgesti aru, nagu oleksin näinud
wastawaid kirjeldusi trükituina oma ees.

"Ta wajab mind," lausustin endamisi, "peale
selle weel: tungiwalt. Kui Jumal mulle appi
astub, siis wabastan ta sellest koopast weel enne,
kui päew loibab.

See oli mu nõu, ja nii kõnelesin ma ene-
sega ja tegin maha. Kuidas oleksin ka teadma
pidanud, et weel enne palju päitwi peab möö-
duma, enne kui saame lahkuda felt äraneetud
Pen-saarelt.

6.

Pealtkuulatud jutuaamine.

Enne kui Ruthi majasse astusin, wõisin kõik
ettewaatusaabinud tarwitusele, et end lattista
wõimalikkude üllatuste wastu.

Kõigepealt jätsin laewapansjapa Seth Bar-
teri teele, mis wõib mäelt aeda; Peeter Bligh
heitis atawarawa" ees rohule maha ja Dolly
Benn asus weidri põhjapoolle, metsaserwale, kus

kohalt arwastime rööwliid mererannast tagasi tulla wõitwat.

Kõigile kolmele eelpostile andsin käsu, et nad hädakorral lahesõid; ise kargasin ma üle plangi ja hiitfin, nagu waras maja juure.

Ma ei kuulnud aimusit heli; isegi koera polnud maja ümbruses näha; selles heilitus waitufes kuulsin ainult iga üksiku lehe waitse-magi sahina ära.

Mäletan, et oletasin üht jalga teise ette tafa, etkewaatlikult ja hoolikalt, nagu saagile läheneu metsloom, sest olin teadlik, et walju aste wõi juhulik ofsamurdmine jala all — wõiks teatud minutil kallis maksma minna.

Rööpudelõpust oli meid ka kõigest neli meest ja rööwliid wõis sel saarel, wõib olla, jada forda enam asuda. Seepärast ei suutnud ma ka mõttest wabaneda, et meie, wõib olla, isegi homset päewa et näe — sest kui terge on niisugusel puhul hukka saada!

Mias walitfes sügaw pimedus, ainult kaks maja akent olid walgustatud ja läkitasid kuldseid kirtewihke sammepehmele murule.

Mõtlesin tana, mis afnale pean koputama, sest see oli wäga riskant küsimus, kui oleksin jattunud wale afna alla.

Mõtlesin ja kaalusin nii tana, kunni leidsin instinktiivselt ja kogemata kiwifese ja sellega wastu akent wistafin, mis oli lähemal aeda wiiwale klaasufele.

Beaageu oleksin oma wihas waljusti kiruma kukkunud, kui äknallaafi kirifemise tagajärjel hoomis ketikoera walju ja tige hantumine peale hakkas. See äraneeatud peni hantus nii waljusti ja meifikult, et arwafin, nüüd awatakse afnad ja jada rööwliit tungiwad mulle korraga kallale.

Kuid midagi sarnast ei juhtunud, jah, paari minuti pärast jät isegi koer wait ja jälle walitfes ümberringi sama hääletu waitus, kui ennifiti.

Tahfin oma katset korrata, kui klaasufele kōrwal asuwas toas lamp kustutati ja kōhe selle järele üks awati, läbi mille eslle tuli Ruth Forthergill ise.

Ta jät ukse wahel seisma ja waatas ümber-ringi, nagu teaks ta, et mina siin olen, ja nagu oleks ta mind oodanud. Kui ta minu lõpust üles leidis — seifin waewalt küume sammu eemal, — ei lausunud ta sõnagi, jah, ta ei wiibanud isegi mulle, wait pööris ümber ja läks tuppa tagasi, seejuures klaasust oma taga lahti jättes.

Ruttafin talle kōhe järgi ja haarasin pime-das toas ta käest kinni, niisuguse jõuga, nagu ei tahaks ma seda ilalgi enam lahtl lasta.

„Jasper,“ sofstistas ta tafa ja pehmelt kui õhtutuul, mis sahtseb wargfi läbi lehestiku,

„Jasper Wegg, Teie olete siiski tulnud? Dohate, teen walgust, sest pimeduses ei saa meie üks-teist hästi nähagi!“

„Kas walge wõi pime, on mulle ükskõiks kōit, miss Ruth,“ wastafin kindlalt. „Mina ja minu laew oleme siin ja ootame oma käsi-janna kästusid.“

Nende sõnade juures seifis Ruth seljaga minu poole, et afna eesriideid alla lasta, mis peale ta küünla põlema süütas.

Nüüd nägin, et ta kandis musta pitsi-kleiti ja et ta ainsaks ehteks oli teemandidiabeem, mis piiras ta lõpsakat kuldjuust kroonina.

Ta naeratas ja pealiskandne pealtnägija poleks temas midagi peale filmipimestawa ilu tähele pannud, kuid mina — oh, mina nägin üthästi, et selle naeratuse taga on warjul sün-ged walud!

„Urge mind nimetage miss Ruth,“ ütles ta õhates, „Teie teate ju, et see pole enam mina: Kas Teie ei mäleta enam mu laulatust, Jasper Wegg? Kes usuks, et sellest sündmusest on möö-dunud ainult katsteist lõpmata pikka kuud?“

Ta õhkas tafa, kuid see õhke oli nagu üles-tunnistus, mis awaldas paremini ja selgemini kōit waele naise kannatused, kui ükski kirjutatud wõi trüütud dokument, ja samal ajal ilmus jällegi ta näole see hirmunud ilme, mida ma juba hommikul tähele olin pannud, kui rõuge-armiline tema wastu järjult üles oli astunud.

„Kolmteist kuud ja kolm nädalat on möö-dunud sellest ajast, kus mister Czerny Teile Niizza kirikus igawest trundust töötas,“ wastafin lühida kõhlemise järgi. „Kuid nii pikk, kui see aeg ta ei oleks, ma pole unustanud Teie peale mõtlemast. Ja nüüd olen ma siin, et Teie käsud wastu wõtta ja need teostada.“

Puna ma aga nägin, et ta kõhles ja mulle wastust ei annud, istufin toolile ta lana kōr-wal, mille ees ta istet oli wõtnud, ja jätta-fin kindla toontga:

„Pärast seda, mis ma täna õpsel olen näi- nud, miss Ruth, peaks minu arwates iga õig-lane inimene õnnelik olema, kui ta selle saare ühes ta elanikkudega midä kiremini, seda pa-rem — seljataha wõiks jätta. Sihtsa ja õffe-kohese merimehena ei õsta ma palju lugu pidada ilusatest sõnadest, kuid Teie tunnete mind ja teate, et ma Teile praegu sama uskaw olen, kui waremalt. Tooford külestte Teie mulle, kui oma hulmareisu alustafite: „Wõib olla wajan tulewikus jälle Teie abt, Jasper Wegg!“ Tean ja tunnen, miss Ruth, et Teil praegu tõesti abt waja on, oleksin ju pime ja kurt, kui ma seda ei näeks. Ja isegi siis, kui Teie seda mõt- leksite salata, siiski oleks see minu kohus, seda Teile otse näkku ütelda.“

Ruth Fortbergill tõstis käe, nagu tahaks ta mind waikima sundida, kuid olin juba lord hoos ja ei lastanud end sellest eeskitaada.

"Jah, muidugi," jäin ma oma mõttele us-tawaks, "Teie wajate tänana oma sõprade abi, ja minu tõi õnnelik R o g e m a t a tänana juhus-likult siia. Mis nende peaaegu neljateistkümnne kuu jooksul on juhtunud, pole mul tarwis teada ja ei tohigi sellest mulle rääkida, kui Teie ei taha, kuid mul on kaes filma peas, mis Jumal olgu tänatud — weel wäga hästi näe-wad. Teie olete õnnetu, mis Ruth, ja Teie mees on Teie wastu halb!"

Waltisin ja ootasin wastust. Kuid Ruth ei lausunud sõnagi.

Ainult tahwatuks oli ta läinud kut liilia ja katk-kolm korda wärise ta isegi üle teha, nagu oleks mingi külmatunne ta läbistanud.

Juba tahtsin ma oma juttu jatkata, kui ta äkki oma pea lauda wastu toetas ja libedasti nuulsuma hakkas, — nii et ma ehmatades päästi kargasin.

"Ah, Jasper Begg," tuli waewalt kuulda-walt üle ta huulte, "ah, Jasper Begg, kui palju, kui lõpmata palju olen ma kannatanud!"

Seisnui rabanduse saanud inimene, sest mis oleks ma pidanud tegema?

Nippusin selle naise küljes täis palawat ar-mastust ja oleksin hea meelega ta jalajälgi sundel-nud, kuid minul polnud ju selleks õigust! Nii jurusin ma wägivaldselt kõik troostisõnad kõ-ririse tagasi, mis tahtsid üle mu huulte libise-da, ja ütlesin ainult pärast pikemat wahaeaga:

"Urge muretsege minewiku pärast, mis Ruth. Teie näete, olen ju tulnud, et Teid ai-data. Mui laew on siin. Tulge minuga minu laewale."

Mis Ruth kuiwatas pisarad ja püüdis naerata.

"Kui lapsik ma ometi olen, Jasper Begg!" logeles ta häbenedes. "Arwastin, et olen juba terwe aasta naine ja nüüd näen ma, et olen jälle lapseks muutumud. Kuid see ei tähenda midagi. Lahkume üksteisest, Jasper Begg, sest Teie lae-wale ei tohi ma tulla, ei ialgi, ei mingisugu-sel ajal! Suren siin Ken-saarel, kus juba nii paljud oma surma on leidnud."

Tõusin alles ja käega kellale näidates, ütlesin:

"Mis Ruth, kui Teie mantli kaasa wõtate ja enese minu hoolets usaldate, siis wiin ma Teid lahakümme minutit jooksul Bõwnatähjele!"

See polnud minu poolt kiskimine, sest kes mind tunneb, teab, et ma oma sõna ta oleksin pidanud.

Ja just sellepärast ehmatasin ma, kui ma Ruthi wastust kuulsin:

"Ah, Jasper Begg," hüüdis ta arglikult, "usun, et Teie olete julge ja tugew mees ja et Teie nõus oleksite oma elu minu eest ohwerdama. Kuid mis aitab see kõik, kui mind walwatakse ja meid enne sada korda kinni peetakse, enne kui me weel Teie paadini oleme jõudnud. Teid ehk lastaks weel terwe nahaga minema, sest teatakse, et laew Teid ootab, kuid mind — oh, mind ei wabastata mitte ja ma pean siin wi-letsalt surema!"

Kohkusin, kui neid sõnu kuulsin.

Siis tõmbas Ruth oma lauasahtli lahti, wõttis sealt wäikse kausikku ja ulatas mulle järgmistele sõnadega:

"Lugege seda — lugege, niipea kui olete oma laewal. Weel kunagi pole ma küll selle peale mõtelnud, et neid ribu lord keegi peale minu loeb, kuid Teie, Jasper Begg, tohite kõik lugeda. Siit saate Teie teada, mida mu suu ei awaldanud. Lugege ja kaaluge siis, kas suu-date Teie mind siit ära wiia ja kas jõuab keegi mind aidata!"

Pistnui kausikku tasku, kuid ei lõpetanud oma painamist, waid ütlesin:

"Doen need ülestähendused läbi wiimse tä-heni, kuid ärge uskuge weel seepärast, et Jas-per Begg selle järgi taganeb, kui ta teab, et Teil abi waja on. Kui ma isegi see ei oleks, kes ma olen, ei suudaks ma ainult siin kui inglane oma kaasihamaalast saatuse hoolets jätta.

Mis Ruth naeratas minu tõsibuse üle, kuid peagi waldas teda jällegi hirm. Ta ütles:

"Teie ei saa minust aru, Teie ei taha minust aru saada! Kas Teie ei tea, et ma kogu aeg olen hädapõhns ja et isegi sel filmapiisgul, kus meie üksteisega räägime — meie mõlemad hõl-jume kuristikku kohal? Mehed, kes õhtul wälja läksid, et rahnupe wahel tappa ja rõõwida — wõiwad iga filmapiis tagasi tulla, ja nad ei tohi Teid näha! Minu pärast, minu palwete pärast, minge sinna jälle tagasi, kust Teie olete tulnud. Ütelge kõigile, kes mind kawatseid ai-data — mu parem südamlikum tänu. Ja nüüd minge, Jasper Begg, ja kui Teie abinõu letate, mis mind sundab aidata, siis tulge tagasi! Kuni sinnamaani tänan ma südamlikult kõige eest, mis Teie minu pärast korda olete saatnud ja et Teie mind pole unustanud!"

Ta ulatas mulle mõlemad käed, millest ma elawalt kinni haarasin, kuigi ma tükk aega sõnagi suust ei saanud.

Tahsin nii paljugi rääkida ja kõik ühel ajal, ja kuna ma weel pead muretsin, mis õige tarwis oleks ütelda, kuulsin ma wäljas äkki Peeter Blighi waikist wilet.

"Miss Ruth," ütlesin ma kiiresti, "wana Peeter Bligh haistab hädaohtu — keegi hiilib mööda aeda, ja on ülim aeg lahutada."

"Ma ei saanud enam kaugemale rääkida, sest miss Ruth kahvatas, ta silmad weerlesid üldse pilguga koobastes, ja kui ma oma käe mitte kohe ümber ta koha poleks pannud, oleks ta kahtlemata põrandale kukkunud."

Äsja ta oli wanile wajuha, kuid nägin äkki oma ees Kees Dentoni, kes seisis ukseälwel ja meid luurawalt silmitses — walmis hüppele, nagu tiiger.

Teda oli miss Ruth nälnud, ja oli sellest pea surmani ära ehmatanud.

7.

Hädaohtudes.

Kui nägin seda meest, siis teadsin ma kohe, mis pidin tegema. Sain aru, et kui see mees siin on, siis ei wõi ka ta kaaslased mitte kaugel wiibida; ja küllap ta wiist hommikuse loo pärast mulle käite tahab maksta.

Ammugi ei tahtnud ma aga end siin toas, kui hür löksus, püüda lasta, waid lamatsestin igal juhtumisel toast wälja pääseda.

Kuid põgeneda ma ka ei soowinud, et mitte arguse muljet awalbada; seepärast pöörasin ma rahulikult, nagu ei huwitaks mind ta juuresolu põrmugi, miss Ruthi poole ja algasin jumalagajätmist.

"Mul on äärmiselt kahju, proua Czerny," ütlesin ma, "et ma Teid ei saa wastu wõtta kui oma laewa källalist! Juba tunni aja pärast sõidame meie minema, ja enne wiist möödub kahe-kolm aastat, enne kui meie juhuslikult jälle tagasi siia saarele satume. Teie wennale, herra Kenrick Fortherg'ile wõime meie igatahes teatada, et Teie täiesti terve olete. Hoidke mind oma juures heas mälestuses."

Seega ulatasin talle käe, millest ta nii kiwsti haaras, nagu ei teaks ta isegi, mis ta teeb; kuid juba järgmisel silmapilgul oli rõugearmiline minu ette astunud, pani mulle oma käe üle ja hüüdis toorelt:

"Minult pillamist, ikka pillamist, wana-mees —"

Enam ei saanud ta ütelda, sest juba olin ma ta käest kinni haaranud ja ta niisuguse hooga ringi keerutanud — olin selle wõtte kusaagi Jaapani kõrtis õppinud, — et mees kui

talukoonal ümber oma telja pöörles! Surusin tal pahema käe selja peale, nii et mees kui maake lookles, ja seejuures lisendas mehike nii ropalt, et seda kindlasti ka Harry Doet kalda kuulma pidi.

"Oige ettewaallik," manitsesin ma teda rahulikult, "sest kui Teie nii mõirgate, wõlge Teie kergesti oma kopsudest ilma jääda, millega Teie muudu eht hiljem Londonis Peeter-Banki kirkus suurt huwi wõiksite aratada. Ja nüüd, head ööd, wanamees, kui ma weel kunagi tagasi peaksin tulema, siis paluksin ma Teilt küll weidti enam wiisakust ja lahkest külalistest wõist!"

Seega tõukas ta enesest jo läksin, ilma et tagasi oleksin wõidanud — läbi klaasukse aeda.

Mõtlesin, et nüüd rõõwliga arwetegemine on lõppenud, kuid waewalt olin kümme sammu edasi saanud astuda, kui mu kõrwa äärest tihedalt midagi mööda wiikistas ja kohe selle järgi taks waljut pauku kopsid.

Sain aru, mis hädaohtu wiibisin; ühe hüpega olin teenri juures tagasi, kes minust nelja sammu kaugusele maha oli jäänud, ja polnud weel paakude wastukaja kustunud, kui ma juba rõõwli kõri oma peos hoidsin; jursin selle kõwasti kottu, nii et rõõwel isegi lisendaba ei suutnud.

"Kees Denton," laususin rahulikult, "sa ise oled seda nii soowinud!"

Seega kiskusin tal käest rewolwri ja topustasin niiwõrra rõhututult ta pealaele, et ta häälelult maha langes! —

"See oleks siis üks neist, kes wälksti Ruthi piinawad," ütlesin endamisi, ja ilma pahemale wõi paremale poole waatamata — tormasin ma wärawa juure, nii ruttu — kui iganes jalad kandsid. —

"Teie olete, Teie tõesti? Teie olete, mister Begg?" sõistas tubli Peeter Bligh, kui tema juure olin jõudnud; ja kui ta lõpuks weendunud oli, et ma seda tõesti olin, hüüdis ta hõitafates:

"Noh, Sumalale tänu, et Teie siin olete! seal mööda mäge hiilitwad inimesed ja Seth Barker wiikistab, nagu oleks ta rohukirtsuks hakanud — miss Ruth ei tule nii siis kaasa? mitte? see mind palju et imesta, kulgi see loht siin kuralikult öudne on."

(Järgneb.)

Hindmõistatus

Nr. 2 (44).

Üks mees kellel ei olnud silmi, nägi puu otsas õunu, võttis kaika ja viskas õunu. — Õunu ei jäänd puu otsa, ega õunu ei kukkund maha.

Lahendused tulevad saata kolme nädala jooksul allpool väljalõigatava lehe peal „Romaani“ talitusele (Tallinn, Müüriwahe tän. 16 uks B). Õigete lahenduste saatjate vahel loositakse välja 3 raamatut Ed. Wilde kogutud teostest.

„Romaani“ talitus,

Tellige veel täna lähemast postkontorist ilma iga lisamaksuta ajakiri

≡ „ROMAAN“. ≡

Õiendus: Hindmõistatuse Nr. 20. lahendajatest võitis ühe ande Ed. Wilde kogutud teostest veel A. Johanson Tallinnast, mis eemisest numbrist eksikombel väljajäänud.

„Romaani“ talitus.

„Romaani“ talitusele — Tallinn, Müüriwahe tän. 16, uks B. (Postk. 199).

Hindmõistatuse nr. 2 (44) lahendus on järgmine:

Lahendaja nimi ja täielik aadress:

Hindmõistatuse lahendus

Nr. 21

o n j ä r g m i n e : ühel karjasel oli 7 looma, teisel 5.

Õigeid seletusi saatsid:

Tallinnast: Rud. Alber, Hilda Arobaum, Eduart Arukäe, Herta Armann, Lembit Bode, Richard Bibikov, August Betlem, Eleonoore Emann, H. Goldberg, Reinhold Hacker, V. Heinmann, R. Hiob, R. Hanikat, G. Kippar, Jaanus Kaik, Berny Keppo, Herbert Kipp, Ed. Kruus, E. Krobi, Leontine Linde, Meta Saul, J. Laas, V. Loomann, P. M. Prooso, Richard Roosolin, Theophila Schiloky, Valentin Nõmm, A. Thal, Alice Tänav, Dolly Timm, L. Tõnnisberg, Lareida Väljam, Johan Varvas, J. Vene.

Tartust: V. Bleier, Voldemar Elgas, Arnold Erich, A. Gromelson, Ella Jürgenson, Johannes Karm, A. Karafin, Robert Keres, V. Kangro, Leida Kutt, Helmi Klaos, K. Leesik, V. Lind, Erich Laga, Anto Mütür, Aleksander Must, A. Paabo, Eduard Pedajas, Hedvig Puijat, A. Pille, Alfred Pisuke, Arno Reimann, R. Sirge, N. Soll, A. Soll, Eduard Sillaots, E. Siimann, Artur Tibar, A. Tiks, Liine Tilga, Villem Vardja, O. Leppik.

Viljandist: Karl Luts, Elmar Lohn, J. Lauter, A. Sammul.

Võrust: Evald Leinbock, K. Teder.

Rakverest: A. Hõbemägi, Ernst Keevit, Fritz Kask, A. Lootus, Valentin Veinberg.

Jõgevalt: Meliita Juhkam, Victor Rasin, V. Sommer, Nikolai Urbanovitsch.

Pärnust: A. Kase, F. Kõlvart, Maria Puust, Alice Rillo, H. Radik, Filipp Tammann.

Kuresaarest: A. Nellis, **Nõmmelt:** A. Rebane. **Piritalt:** August Kondkepp.

Petserist: A. Rätsep. **Hallistelt:** J. Pekker. **Raasikult:** Julius Pavel. **Türi-**

Allikult: Liisa Muru. **Kablist:** A. Martinson. **Koselt:** J. Lorentson. **Kasarist:** K. Lemmergas. **Kärdlast:** Paul Kuusik.

Amblast: Aleksander Kesselmann. **Kohtla-**

Järvest: Johannes Kurbach. **Väike-**

Maarjast: Marie Kõök, V. Kalmisto, J. Poom, Ella Poom. **Viru- Jaka-**

bist: Ady Kaber. **Kilingi- Nõmmelt:** E. Untvei. **Türi- Allikust:** Gustav Alt.

Võhmast: Carly Aaram. **Toilast:** Artur Gabriel. **Kolust:** Jaan Gustavson. **Mõisaküllast:** Alfred Grünvaldt, Volly Lilienblatt, Arnold Reinhaus. **Vändrast:** E. Jürgens. **Baitiskist:** V. Jaanberg. **Sin-**

dist: Mary Jahn. **Võhmast:** Aleksander Riisk. **Varbolast:** H. Sarv. **Mägistelt:** Max Unt. **Hiiu- Keinast:** Eduard Veel.

Narvast: K. Vels. **Kolgast:** Jakob Vilippus. **Loodist:** August Allik.

Neist võitsid järgmised lahendajad

igauks aastakäigu „Romaani“ 1924 a. peale:

Johann Vene, Tallinn, Hospitali t. 6.
D. Leppik, Tartu, Päeva tän. 3. E. Untvei, Kilingi- Nõmmest.

„Romaani“ talitus.

„Romaan“ pakub oma aastakäikude näol määratud lugemiswara, mis iialgi ei wanane.

„Romaan'i“ 1922 aastakäik (18 nr.), hind 500 marka ja 1923 aastakäik (24 nr.) hind 750 marka on veel saada.

Kõik, kes huvitavat, põnevad ja tuumakat lugemismaterjaali ihadavad, leiavad seda rahvalikult toimetatud ajakirjas

— „ROMAAN“ —

Tallinnas, S. Tartu t. 21.
Tel. 28-47.

Kõige suurem biskviidi-tehas Eestis

Falck & Co.

Tööstuse saadused on kroonitud kümne esimese kuld- ja hõbeaurahaga.

Tallinnas, S. Tartu t. 21.
Tel. 28-47.

„Romaan'i“ tellimishinnad 1924 aasta peale

on järgmised:

Aasta peale	(24 Nr.)	M. 750.—
½ aastat	(12 Nr.)	M. 400.—
¼ „	(6 Nr.)	M. 225.—
kuu peale	(2 Nr.)	M. 80.—
Üksiknumber		M. 40.—

Tellimisi võtavad vastu ilma iga lisamaksuta kõik postkontorid, „Romaani“ esitused ja talitus:

Müüri vahe tän. 16. uks B. (Laenu Panga majas) Tallinn.

Kirjastus - osatühisus „ARENG“

H. LEOKE. Wiljandis

Kõige täielikum näitekirjanduse keskladu Eestis.

— Nimestikud hinnata —

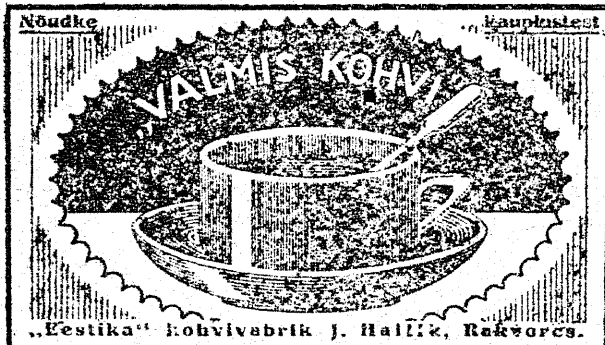
Riidekauba tarvitajaid rahuldab suure walikuga, hea kaubaga ja õiglase hindadega

Helsingi riidekauplus

TALLINNAS, W. Karja tänav 7/24, Kõnetr. 12-09.

SUURES WALIKUS: Inglis-, Soome- ja kodumaa wabrikute riided. Willased kleidi-, mantli- ja kostüümiriided. Pesu-, linased-, mööbli-, madratsi- ja põrandariided. Seinawaibad, kardinad, wooditekid. suured rätikud, laudlinad, wahariie jne. jne.

Äri laiendatud ruumide ja täiendatud senini puudunud kaupadega.

Joh. Mitt

TALLINN, Kopli tän. 2-a,
Kõnetraat 26-64.

Suures walikus igasugu muusika-riistad, nende osad ja keeled.
:: Grammafonid ja plated. ::

August Kristal'i
keelpillide
töökoda

Tallinnas,
Weike Pärnu m. № 12.
üle 30-ne L. auhinna.

Shokole
KAV
Napolit

